

**Bijlagen:
Flora en Fauna**

Integraal onderzoek en advies ten behoeve van natuur en milieu

Gemeente Overbetuwe
Mevrouw E. Wever
Postbus 11
6660 AA Elst

Gemeente Overbetuwe				
Ingek.		10 MEI 2007		
Inschrijfn.		07inK04391		
Gescand:		10		
Ovb. ja/nee				
Aldstr.		RO		
		BPZD/E.W.		

Consulmij Milieu b.v.
♦ 3e Industrieweg 2
8051 CL Hattem
♦ Postbus 2
8050 AA Hattem
♦ Telefoon (038) 337 09 00
Telefax (038) 337 09 05
♦ Internet www.consulmij.nl
E-mail info@consulmij.nl

Uw kenmerk: - **Datum:** 3 mei 2007
Projectnummer: HP.07.00020 **Behandeld door:** Reinout Havinga
Briefnummer: HPU.07.00470

Onderwerp: Verkennend natuurwaardenonderzoek Centrumplan Heteren
Deelgebied Haafakkers

Geachte mevrouw Wever,

Bijgaand briefrapport bevat de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek op het terrein en in de gebouwen op de kavels aan Meidoornstraat, Flessestraat en Prinsenhof (deelgebied 5: Haafakkers).

De huidige functie betreft een onderwijsinstelling (kleuterschool).

De panden zullen gesloopt worden om plaats te maken voor veertien woningen onder één kap.

De mogelijkheid bestaat dat vleermuizen (ongemerkt) gebruik maken van de diverse ruimten in de bestaande gebouwen. Voorbeelden van dergelijke ruimten zijn zolders, kelders, spouwmuren, daklijsten en luiken. Ook kunnen op het terrein andere beschermde natuurwaarden aangetroffen worden.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen in deze ruimten aanwezig zijn en tijdens de sloop van deze ruimten worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet. Ook wanneer er andere beschermde natuurwaarden op het terrein aangetroffen worden die verstoord worden of verdwijnen als gevolg van herinrichting, overtreedt men de Flora- en Faunawet. In dat geval kunnen sloopwerkzaamheden en herinrichting alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet.

Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar:

- de eventuele aanwezigheid van vleermuizen;
- het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten.

Ook zijn de eventuele effecten van de geplande activiteiten op het nabij gelegen vogelrichtingsgebied (uiterwaarden Nederrijn) onderzocht.

De bevindingen zijn in dit briefrapport gerapporteerd.

Methode

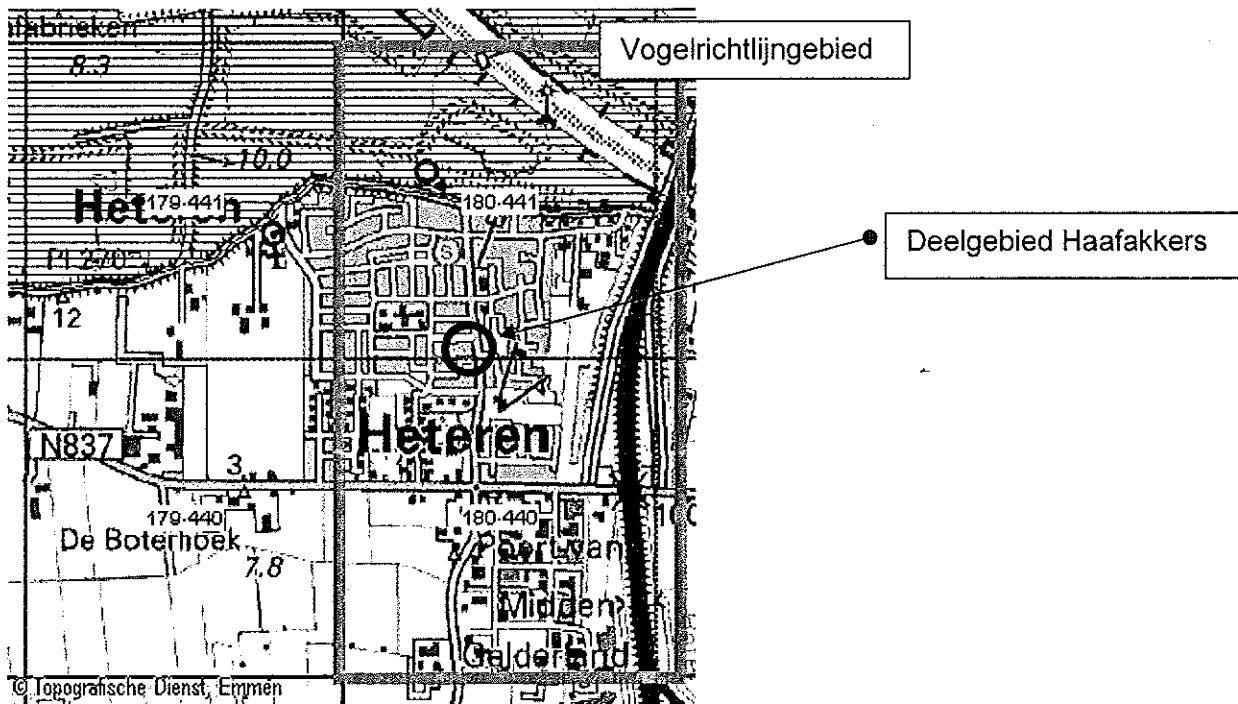
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is in de gebouwen op het terrein gezocht naar mogelijke (winter- en/of zomer-) verblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de batdetector. Ook is gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde vleermuissoorten en ander beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart zijn de kilometerhokken weergegeven met of nabij het betreffende plangebied.

In de tabellen op de volgende pagina staat het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in dit kilometerhok per soortgroep.

In de kilometerhokken met en vlakbij het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde watervogels en amfibieën voor. Daarnaast is een aantal soorten vaatplanten, paddestoeien, broedvogels en dagvlinders van de Rode Lijst in deze kilometerhokken aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (grotendeels gebouwen en verhard oppervlak, zonder water) en directe omgeving (stedelijk gebied), wordt de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders niet waarschijnlijk geacht. Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is wel gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL ¹	Volledigheid ¹	Detail ¹	Actualiteit ¹
Vaatplanten	1			6	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddenstoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitabrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:440

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL ¹	Volledigheid ¹	Detail ¹	Actualiteit ¹
Vaatplanten	1			3	goed	-	1991-2004
Mossen					slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen				1	slecht	0%	1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		32	22		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	4				matig	0%	1991-2005
Vissen					slecht		1991-2005
Dagvlinders					goed		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					slecht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitabrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurloket zijn in deze kilometerhokken met en nabij het plangebied geen vleermuizen waargenomen (alle vleermuizen zijn internationaal beschermd op basis van de Habitatrichtlijn).

De kilometerhokken met het plangebied zijn niet onderzocht op zoogdieren. Omdat in stedelijk omgeving vaak wel vleermuizen voorkomen, is in dit kader tevens de Atlas van Nederlandse vleermuizen geraadpleegd evenals de brochure 'Vleermuizen in Gelderland; een actieplan voor aandachtsoorten' van de Provincie Gelderland.

Volgens deze bronnen ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van zes Gelderse vleermuissoorten, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Al deze soorten zijn gebonden aan menselijke aanwezigheid. De Dwergvleermuizen en de Laatvlieger hebben bovendien een voorkeur voor smalle ruimtes en spleten in gebouwen als dag- en winterverblijf. Denk hierbij vooral aan spouwmuren. Deze soorten kunnen ook in het dorp Heteren aangetroffen worden.

Met name het overgangsbied tussen de Veluwe en het Rivierengebied kent een grote diversiteit aan vleermuissoorten. Dit gebied begint echter juist ten noorden van Heteren aan de andere kant van de Nederrijn. Hoewel de overige drie soorten volgens de bronnen in de omgeving van Heteren kunnen worden aangetroffen, liggen de planlocaties buiten het feitelijke kerngebied van deze soorten.

Men kan er daarom vanuit gaan dat de eventueel aan te treffen vleermuizen Dwergvleermuizen of Laatvliegers zijn.

Bewoners van Heteren hebben aangegeven 's zomers regelmatig vleermuizen te zien rond de Randwijkse banddijk nabij het kerkje.

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. De beheerders van de gebouwen hebben gemeld dat er op de Haafakkers geen zolder aanwezig is. Wel zijn er ventilatiegaten in de buitenmuren aanwezig, die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden. Veel van de ventilatiegaten in de muren van de Haafakkers zijn echter afgesloten met een stukje voliëregaas (zie bijlage 2). Hierdoor is de spouw op vele plekken ontoegankelijk gemaakt voor vleermuizen.

Hoewel de toegang tot de spouw voor vleermuizen is bemoeilijkt, en er voorts geen sporen van de dieren zijn aangetroffen, kan niet geheel worden uitgesloten dat een aantal vleermuissoorten toch gebruik maakt van het gebouw als verblijfplaats.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er andere beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn of zouden kunnen voorkomen. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit bestrating (speelplaats), een aantal soortenarme perken, vrijstaande bomen en een stukje grasveld.

Het is wel mogelijk dat de Egel dit grasveld gebruikt als foerageerterrin door de aanwezigheid van regenwormen. Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake. Deze soort is tijdens het veldbezoek echter niet waargenomen, maar zou bij een intensievere inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

De kans dat er vogels in dit gebied tot broeden komen, wordt nihil geacht. Er zijn geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Beschermde gebieden

De planlocatie ligt dicht tegen de winterdijk aan van de Nederrijn (dichtstbijzijnde afstand circa 50-100 meter). Achter deze dijk liggen de uiterwaarden van de Nederrijn die zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied.

Echter, gezien het feit dat:

- het op deze locatie alleen gaat om een functiewijziging (van maatschappelijke functie (kleuterschool) naar een woonfunctie), waarbij de toekomstige woonfunctie waarschijnlijk een meer beperkte verkeersaantrekkende functie heeft;
- de planlocatie is gelegen in stedelijk gebied en van het natuurgebied wordt afgeschermd door bestaande bebouwing en de dijk;

worden er geen effecten van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied verwacht.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en Faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en Faunawet (Ffw).

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- Beschermden soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermden dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- Beschermden soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermden dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling].

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in de ruimten aanwezig zijn en deze ruimten tijdens de bouw worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet (Ffw).

Indien daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden aan deze ruimten alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Ffw. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld met behulp van een strenge toetsing, waarbij aandacht moet worden besteed aan het groot maatschappelijk belang van de ingreep, alternatieven en compensatie.

Er zijn thans geen vleermuizen in de gebouwen van het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen sporen die duiden op het feit dat de gebouwen in het verleden zijn gebruikt door vleermuizen.

Vleermuizen maken op wisselende wijze gebruik van rustplaatsen. Een groep vleermuizen maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waarbij elke verblijfplaats op verschillende tijdstippen in het seizoen wordt bezocht. Soms wordt een verblijfplaats ook een seizoen niet bezocht. Dit betekent dat zelfs als er thans geen vleermuizen in een potentiële rustplaats aanwezig zijn, het niet geheel uitgesloten is dat er op een later tijdstip alsnog vleermuizen op die plek aanwezig zijn.

Het Ffw-verbod op het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt echter niet voor verblijfplaatsen die definitief verlaten zijn of voor potentiële verblijfplaatsen.

Op basis van het voorgaande is het bij de het slopen van de gebouwen in het plangebied niet noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Ffw aan te vragen. Een ontheffing kan alleen worden aangevraagd indien daadwerkelijk (verblijfplaatsen van) beschermde soorten worden aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing op basis van het vermoedelijk voorkomen is juridisch niet mogelijk.

Conclusies

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

(Delen van) het plangebied zouden mogelijk wel kunnen dienen als:

- foerageerplaats voor de Egel
- De Egel valt onder bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet", waarvoor op basis van artikel 75.4 bij o.a. ruimtelijke ingrepen een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt.

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

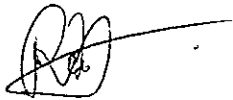
Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden op locatie Haafakkers op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

- Hoewel de kans dat alsnog vleermuizen tijdens de sloopwerkzaamheden zullen worden aangetroffen gering is, is de aanwezigheid van vleermuizen nooit geheel uit te sluiten.
- Mochten er tijdens de sloopwerkzaamheden onverhoopt tóch (verblijfplaatsen van) vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten de sloopwerkzaamheden onmiddellijk worden gestaakt en dient er alsnog een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

Reinout Havinga
Adviseur

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 5
2 Foto's planlocatie deelgebied 5

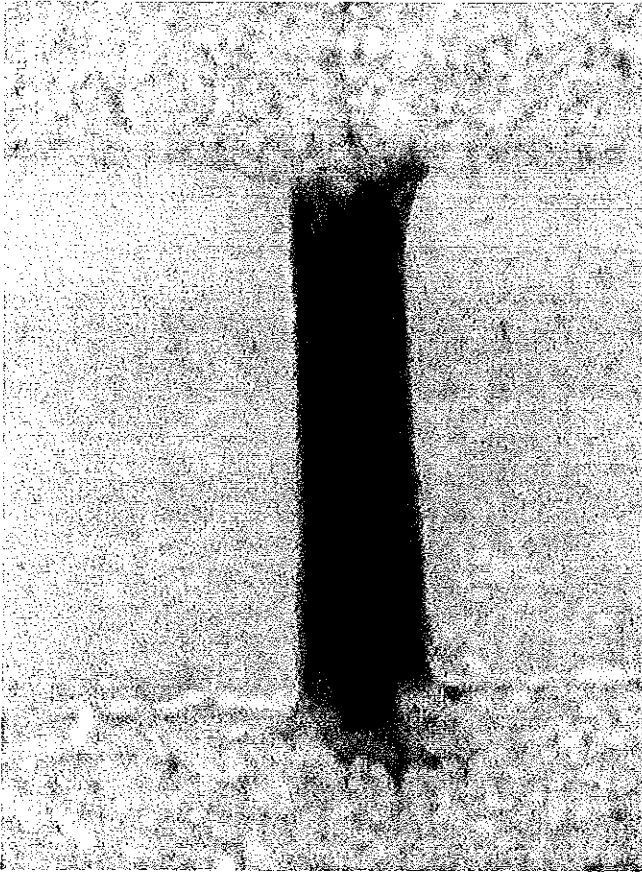
c.c.:

BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 5

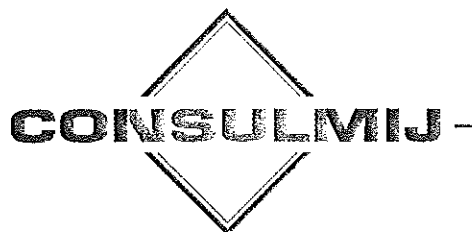

Op de bovenstaande plattegrond is zowel deelgebied 5 (de Haafakkers, links op de kaart) als 6 (de Klimboom, recht op de kaart) afgebeeld. In dit briefrapport wordt uitsluitend ingegaan op deelgebied 5.

BIJLAGE 2 FOTO'S PLANLOCATIE DEELGEBIED 5

Op bovenstaande afbeelding is een voorbeeld van een ventilatieopening, met afsluitend gaasje, in de spouwmuur van de Haafakkers te zien.

Integraal onderzoek en advies ten behoeve van natuur en milieu

Gemeente Overbetuwe
Mevrouw E. Wever
Postbus 11
6660 AA Elst

Gemeente Overbetuwe				
Ingek.		10 MEI 2007		
Inschrijfno.		0711K04443		
Gescand:		10		
Ovb. F/noe				
Afdeling		RO		
		BP20/E.W		

Consulmij Milieu b.v.
♦ 3e Industrieweg 2
8051 CL Hattem
♦ Postbus 2
8050 AA Hattem
♦ Telefoon (038) 337 09 00
Telefax (038) 337 09 05
♦ Internet www.consulmij.nl
E-mail info@consulmij.nl

Uw kenmerk:

Datum:

3 mei 2007

Projectnummer: HP.07.00020

Behandeld door: Reinout Havinga

Briefnummer: HPU.07.00589

Onderwerp: Verkennend natuurwaardenonderzoek Centrumplan Heteren
Deelgebied Liefkenshoek aan de Iris- en Hyacintenstraat

Geachte mevrouw Wever,

Bijgaand briefrapport bevat de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek op het terrein en in de gebouwen op de kavels aan de Iris- en Hyacintenstraat (deelgebied 2: Liefkenshoek). De huidige functies betreffen:

- bibliotheek;
- seniorenwoningen.

De gebouwen voor deze functies worden gesloopt of verbouwd om plaats te maken voor appartementen met zorgcomponent, eventueel clustering van medische voorzieningen en stedenbouw in samenwerking met Liefkenshoek.

De mogelijkheid bestaat dat vleermuizen (ongemerkt) gebruik maken van de diverse ruimten in deze gebouwen. Voorbeelden van dergelijke ruimten zijn zolders, kelders, spouwmuren, daklijsten en luiken. Ook kunnen op het terrein andere beschermde natuurwaarden aangetroffen worden.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen in deze ruimten aanwezig zijn en tijdens de sloop van deze ruimten worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet. Ook wanneer er andere beschermde natuurwaarden op het terrein aangetroffen worden die verstoord worden of verdwijnen als gevolg van herinrichting, overtreedt men de Flora- en Faunawet. In dat geval kunnen sloopwerkzaamheden en herinrichting alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet.

Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar:

- de eventuele aanwezigheid van vleermuizen;
- het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en of plantensoorten.

Ook zijn de eventuele effecten van de geplande activiteiten op het nabij gelegen vogelrichtinggebied (uiterwaarden Nederrijn) onderzocht.

De bevindingen zijn in dit briefrapport gerapporteerd.

Methode

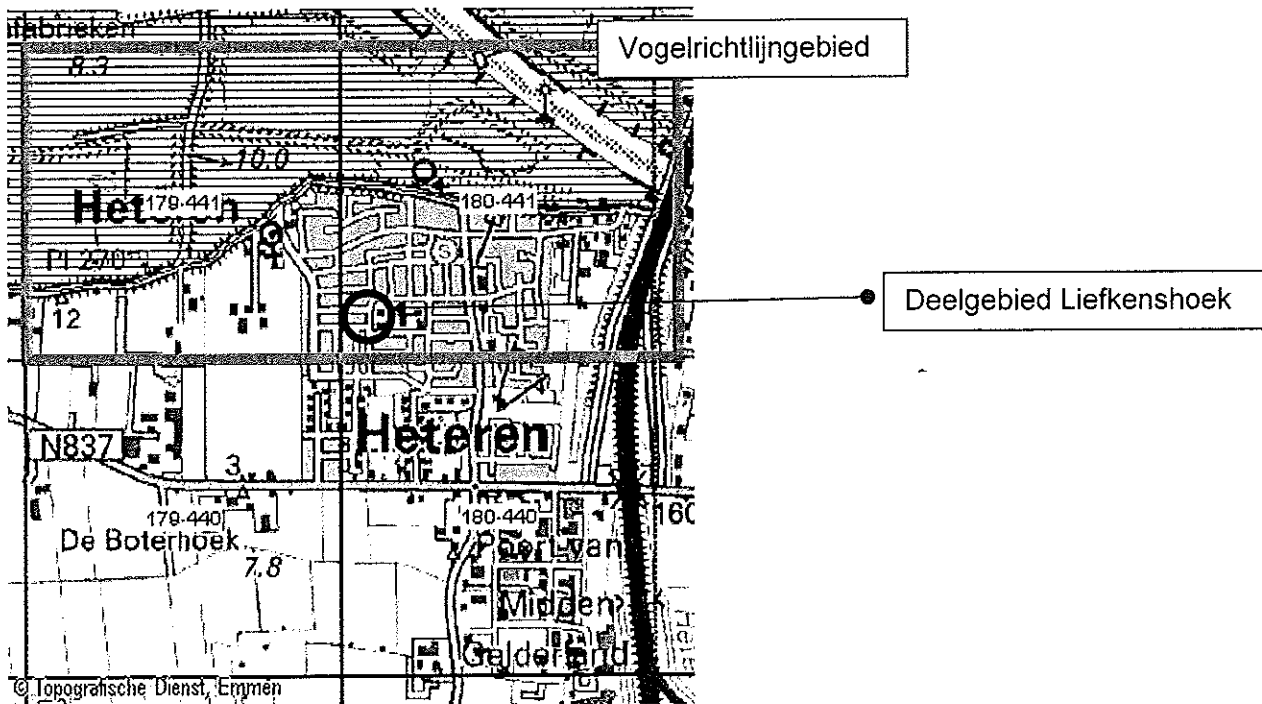
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is in de gebouwen op het terrein gezocht naar mogelijke (winter- en/of zomer-)verblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de batdetector. Ook is gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde vleermuissoorten en andere beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart zijn de kilometerhokken weergegeven met of nabij het betreffende plangebied.

In de tabel op de volgende pagina staan het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in dit kilometerhok per soortgroep.

In de kilometerhokken met en vlakbij het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, watervogels, amfibieën, vis en dagvlinder voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde vogels, vissen en amfibieën voor. Daarnaast is ook een aantal soorten vaatplanten, vissen, dagvlinders en broedvogels van de Rode Lijst in deze kilometerhokken aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (grotendeels gebouwen en verhard oppervlak, zonder water) en directe omgeving (stedelijk gebied), wordt de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, mossen, paddestoelen, watervogels, amfibieën, libellen en overige ongewervelden niet waarschijnlijk geacht.

Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is wel gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:179 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL*	Volledigheid ¹	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			5	matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		45	32		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		redelijk	51-100%	1991-2005
Vissen		1	1	1	redelijk	51-100%	1991-2005
Dagvlinders				1	matig	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(=) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL*	Volledigheid ¹	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			6	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddestoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(=) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurloket zijn in deze kilometerhokken met plangebied geen vleermuizen waargenomen (alle vleermuizen zijn internationaal beschermd op basis van de Habitatrichtlijn).

De kilometerhokken met het plangebied zijn niet onderzocht op zoogdieren. Omdat in stedelijk omgeving vaak wel vleermuizen voorkomen, is in dit kader tevens de Atlas van Nederlandse vleermuizen geraadpleegd evenals de brochure 'Vleermuizen in Gelderland; een actieplan voor aandachtsoorten' van de Provincie Gelderland.

Volgens deze bronnen ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van zes Gelderse vleermuissoorten, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Al deze soorten zijn gebonden aan menselijke aanwezigheid. De Dwergvleermuizen en de Laatvlieger hebben bovendien een voorkeur voor smalle ruimtes en spleten in gebouwen als dag- en winterverblijf. Denk hierbij vooral aan spouwmuren. Deze soorten kunnen ook in het dorp Heteren aangetroffen worden.

Met name het overgangsgebied tussen de Veluwe en het Rivierengebied kent een grote diversiteit aan vleermuissoorten. Dit gebied begint echter juist ten noorden van Heteren aan de andere kant van de Nederrijn. Hoewel de overige drie soorten volgens de bronnen in de omgeving van Heteren kunnen worden aangetroffen, liggen de planlocaties buiten het feitelijke kerngebied van deze soorten.

Men kan er daarom vanuit gaan dat de eventueel aan te treffen vleermuizen Dwergvleermuizen of Laatvliegers zijn.

Bewoners van Heteren hebben aangegeven 's zomers regelmatig vleermuizen te zien rond de Randwijkse banddijk nabij het kerkje.

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein (zowel de bibliotheek als de seniorenwoningen) zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten in de buitenmuren die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name de dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

In de bibliotheek op de Liefkenshoek is een zolder aanwezig. Inspectie van deze ruimte wees uit dat deze ingesloten zolder niet in verbinding staat met de buitenlucht, en voor vleermuizen dus ontoegankelijk is. Daarnaast is de ruimte ongeschikt als verblijfplaats vanwege de hoge temperatuur. Er zijn op deze zolder dan ook geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

De dakbedekking en met name de gevelplanken van de bibliotheek daarentegen bieden wel mogelijkheden als schuilplaats voor vleermuizen. De ruimte tussen de gevelplanken is groot genoeg om door vleermuizen als schuilplaats gebruikt te kunnen worden. Ook hier zijn echter geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

Vogels

Op het terrein zijn diverse geschikte broedplaatsen voor algemene zangvogels gevonden. Met name een aantal coniferen en andere dichte struiken in de tuinen van de seniorenwoningen bieden een uitstekende broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de Merel of de Huismus. Bovendien is er een aantal nestkasten opgehangen aan de buitenmuren van de seniorenwoningen. Het is goed mogelijk dat enkele van deze nestkasten in het komende seizoen zullen gaan dienen als broedruimte voor de Koolmees of de Pimpelmees.

Tijdens het veldbezoek is er rond de seniorenwoningen een paartje Huismussen gesignaleerd, dat mogelijk tot broeden zal komen op deze locatie.

Dit leidt tot de conclusie dat de locatie een potentieel broedgebied is voor vogels.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit gazons, bestrating en een aantal soortenarme perken. Wel staat langs de oostkant van de Irisstraat een aantal volgroeide iepen, die voor een versterking van de ecologische functie in de bebouwde kom zorgen.

Het is mogelijk dat de Egel de gazons gebruikt als foerageerterrain door de aanwezigheid van regenwormen. Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake.

Er zijn geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998)

De planlocatie ligt op circa 300 meter afstand van de winterdijk van de Nederrijn. Achter deze dijk liggen de uiterwaarden van de Nederrijn die zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied.

Echter, gezien het feit dat:

- het op deze locatie alleen gaat om een functiewijzing (van maatschappelijke en woonfuncties naar ander maatschappelijk en woonfunctie);
- de locatie op grotere afstand ligt van het vogelrichtlijngebied (300 meter);
- de planlocatie is gelegen in stedelijk gebied en van het natuurgebied wordt afgeschermd door bestaande bebouwing;

worden er geen effecten verwacht van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied. Nader onderzoek is in dit kader niet noodzakelijk.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en Faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en faunawet.

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling].

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in de ruimten aanwezig zijn en deze ruimten tijdens de bouw worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet (Ffw).

Indien daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden aan deze ruimten alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Ffw. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld met behulp van een strenge toetsing, waarbij aandacht moet worden besteed aan het groot maatschappelijk belang van de ingreep, alternatieven en compensatie.

Er zijn thans geen vleermuizen in de gebouwen van het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen sporen die duiden op het feit dat de gebouwen in het verleden zijn gebruikt door vleermuizen.

Vleermuizen maken op wisselende wijze gebruik van rustplaatsen. Een groep vleermuizen maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waarbij elke verblijfplaats op verschillende tijdstippen in het seizoen wordt bezocht. Soms wordt een verblijfplaats ook een seizoen niet bezocht. Dit betekent dat zelfs als er thans geen vleermuizen in een potentiële rustplaats aanwezig zijn, het niet geheel uitgesloten is dat er op een later tijdstip alsnog vleermuizen op die plek aanwezig zijn.

Het Ffw-verbod op het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt echter niet voor verblijfplaatsen die definitief verlaten zijn of voor potentiële verblijfplaatsen.

Op basis van het voorgaande is het bij de het slopen van de gebouwen in het plangebied niet noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Ffw aan te vragen. Een ontheffing kan alleen worden aangevraagd indien daadwerkelijk (verblijfplaatsen van) beschermde soorten worden aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing op basis van het vermoedelijk voorkomen is juridisch niet mogelijk.

Conclusies

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

(Delen van) het plangebied zouden mogelijk wel kunnen dienen als:

- foerageergebied voor de Egel
  - broedgebied voor vogels
- De Egel valt onder bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet", waarvoor op basis van artikel 75.4 bij o.a. ruimtelijke ingrepen een vrijstelling geldt van de ontheffingsplicht geldt.
- Het verstoren van broedende vogels (ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen) is niet toegestaan. Hiervoor kan in principe geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen. Dergelijke verstoringen dienen dan ook te worden voorkomen (zie Aanbevelingen).

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden op locatie Liefkenshoek op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

- Om verstoring van broedende vogels uit te sluiten, is het raadzaam om voor de aanvang van werkzaamheden in het broedseizoen (globaal de periode half maart – eind augustus), een beknopte inventarisatie te verrichten naar de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Als er wel broedende vogels worden aangetroffen, moeten de versturende werkzaamheden worden uitgesteld, totdat de broedactiviteiten zijn beëindigd.

Bomen en struiken dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels verwijderd te worden, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen bomen en struiken ook in het broedseizoen worden verwijderd.

- Hoewel de kans dat alsnog vleermuizen tijdens de sloopwerkzaamheden zullen worden aangetroffen gering is, is de aanwezigheid van vleermuizen nooit geheel uit te sluiten.
- Mochten er tijdens de sloopwerkzaamheden onverhoopt tóch (verblijfplaatsen van) vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten de sloopwerkzaamheden onmiddellijk worden gestaakt en dient er alsnog een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

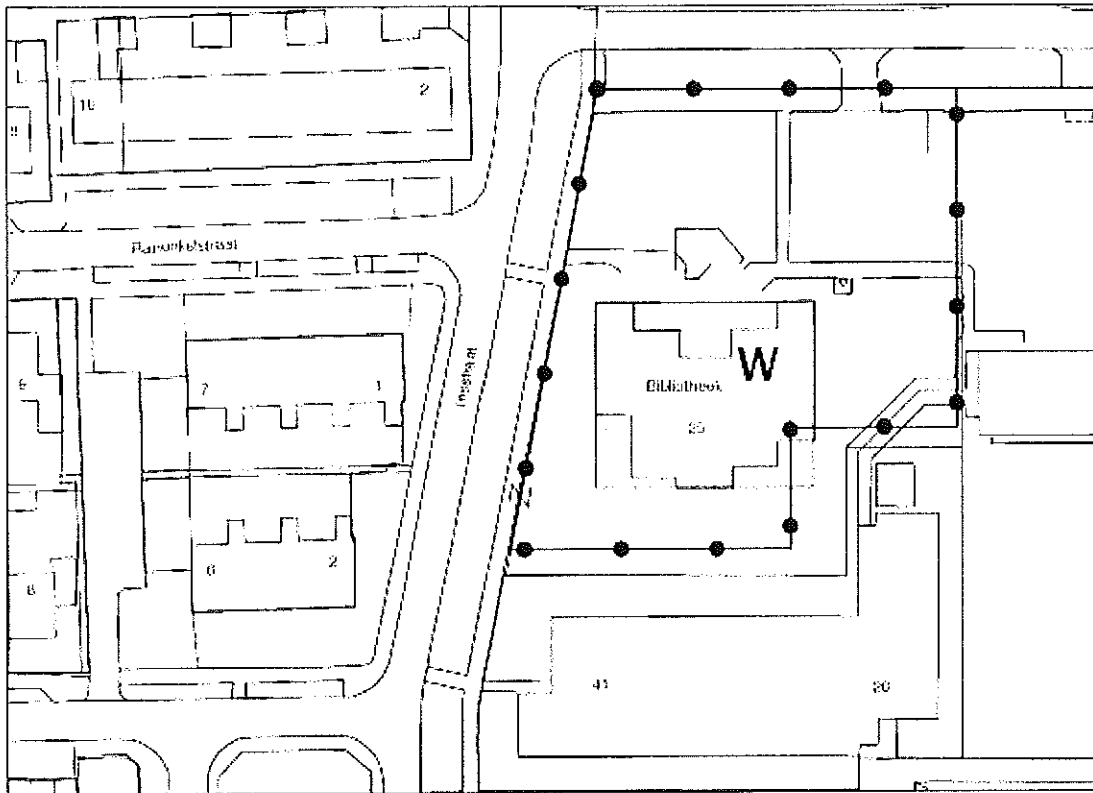
Reinout Havinga
Adviseur

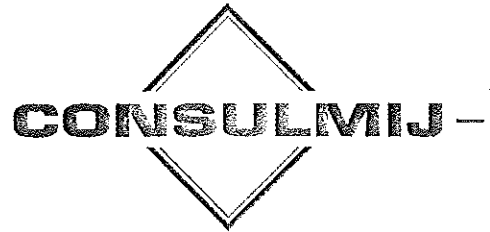

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 2

c.c.:

BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 2

Integraal onderzoek en advies ten behoeve van natuur en milieu

Gemeente Overbetuwe
Mevrouw E. Wever
Postbus 11
6660 AA Elst

Gemeente Overbetuwe				
Ingek.	10 MEI 2007			
Inschrijfno.	071104444			
Gescand:	10			
Ovb:	Farneo			
Afschrijf:		Ro		
		BP20	E.W	

Consulmij Milieu b.v.
♦ 3e Industrieweg 2
8051 CL Hattem
♦ Postbus 2
8050 AA Hattem
♦ Telefoon (038) 337 09 00
Telefax (038) 337 09 05
♦ Internet www.consulmij.nl
E-mail info@consulmij.nl

Uw kenmerk:

Datum: 3 mei 2007

Projectnummer: HP.07.00020

Behandeld door: Reinout Havinga

Briefnummer: HPU.07.00451

Onderwerp: Verkennend natuurwaardenonderzoek Centrumplan Heteren
Deelgebied Schoutenkamp

Geachte mevrouw Wever,

Bijgaand briefrapport bevat de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek op het terrein van en in de gebouwen op de kavels aan de Schoutenkamp 9 en 37 (deelgebied 1: Schoutenkamp). De huidige functies betreffen:

- Onderwijsinstelling;
- Sportvoorzieningen;
- Peuterspeelzaal.

De panden zullen gesloopt worden om plaats te maken voor 2 vrijstaande woningen en één maal twee woningen onder één kap.

De mogelijkheid bestaat dat vleermuizen (ongemerkt) gebruik maken van de diverse ruimten in deze gebouwen. Voorbeelden van dergelijke ruimten zijn zolders, kelders, spouwmuren, daklijsten en luiken. Ook kunnen op het terrein andere beschermde natuurwaarden aangetroffen worden.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen in deze ruimten aanwezig zijn en tijdens de sloop van deze ruimten worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet. Ook wanneer er andere beschermde natuurwaarden op het terrein aangetroffen worden die verstoord worden of verdwijnen als gevolg van herinrichting, overtreedt men de Flora- en Faunawet. In dat geval kunnen sloopwerkzaamheden en herinrichting alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet.

Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar:

- de eventuele aanwezigheid van vleermuizen;
- het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en of plantensoorten.

Ook zijn de eventuele effecten van de geplande activiteiten op het nabij gelegen vogelrichtinggebied (uiterwaarden Nederrijn) onderzocht.

De bevindingen zijn in dit briefrapport gerapporteerd.

Methode

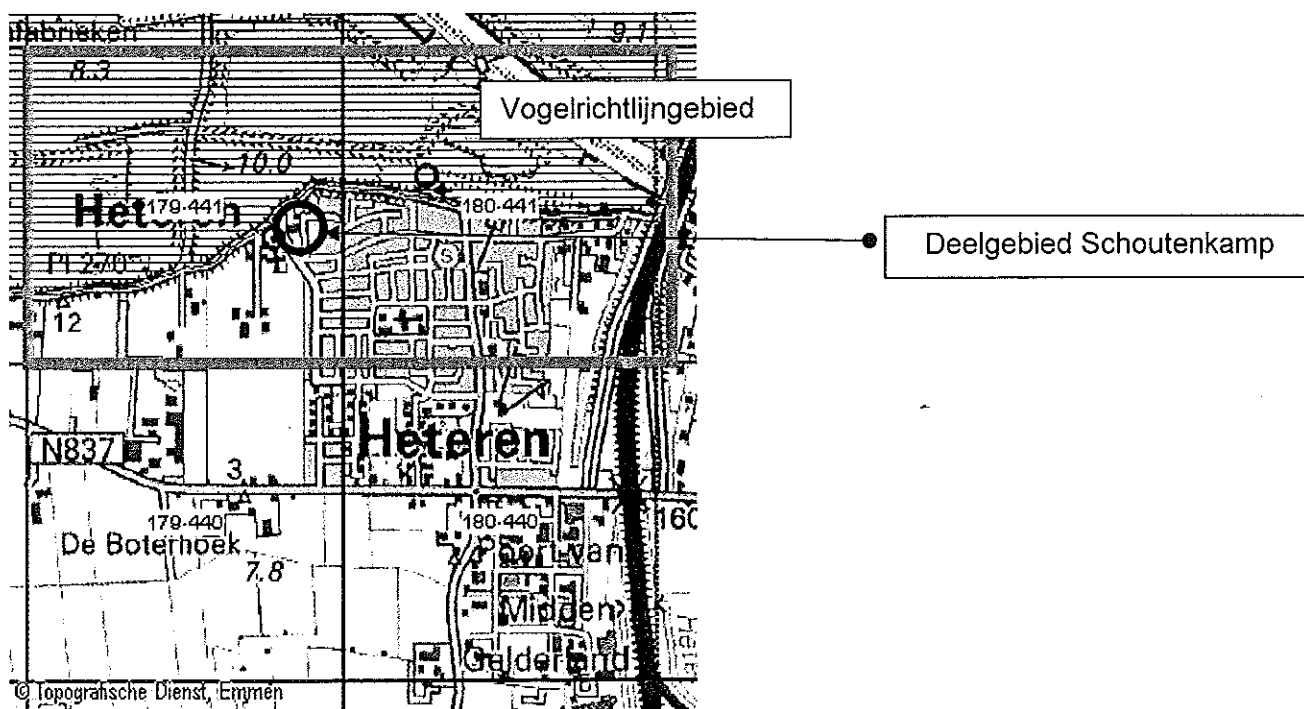
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is in de gebouwen op het terrein gezocht naar mogelijke (winter- en/of zomer-) verblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de batdetector. Daarnaast is gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde vleermuissoorten en andere beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart zijn de kilometerhokken weergegeven met of nabij het betreffende plangebied.

In de tabel op de volgende pagina staan het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in deze kilometerhokken per soortgroep.

In de kilometerhokken met en vlakbij het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en faunawet (strikt) beschermde soorten vaatplanten, watervogels, amfibieën, vissen en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde vogels, vissen en amfibieën voor. Daarnaast is ook een aantal soorten vaatplanten, vissen, dagvlinders en broedvogels van de Rode Lijst in deze kilometerhokken aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (grotendeels gebouwen en verhard oppervlak, zonder water) en directe omgeving (aan rand van stedelijk gebied), wordt de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, mossen, paddestoelen, watervogels, amfibieën, libellen en overige ongewervelden niet waarschijnlijk geacht. Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is wel gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:179 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23 ²	H/V ³	RL ⁴	Volledigheid ⁵	Detail ⁶	Actualiteit ⁷
Vaatplanten	1			5	matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		45	32		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		redelijk	51-100%	1991-2005
Vissen		1	1	1	redelijk	51-100%	1991-2005
Dagvlinders				1	matig	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
 RL = Rode Lijst
 (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23 ²	H/V ³	RL ⁴	Volledigheid ⁵	Detail ⁶	Actualiteit ⁷
Vaatplanten	1			6	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddenstoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
 RL = Rode Lijst
 (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurloket zijn in deze kilometerhokken met plangebied geen vleermuizen waargenomen (alle vleermuissoorten zijn internationaal beschermd op basis van de Habitatrichtlijn).

De kilometerhokken met het plangebied zijn niet onderzocht op zoogdieren. Omdat in stedelijk omgeving vaak wel vleermuizen voorkomen, is in dit kader tevens de Atlas van Nederlandse vleermuizen geraadpleegd evenals de brochure 'Vleermuizen in Gelderland; een actieplan voor aandachtsoorten' van de Provincie Gelderland.

Volgens deze bronnen ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van zes Gelderse vleermuissoorten, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Al deze soorten zijn gebonden aan menselijke aanwezigheid. De Dwergvleermuizen en de Laatvlieger hebben bovendien een voorkeur voor smalle ruimtes en spleten in gebouwen als dag- en winterverblijf. Denk hierbij vooral aan spouwmuren. Deze soorten kunnen ook in het dorp Heteren aangetroffen worden.

Met name het overgangsgebied tussen de Veluwe en het Rivierengebied kent een grote diversiteit aan vleermuissoorten. Dit gebied begint echter juist ten noorden van Heteren aan de andere kant van de Nederrijn. Hoewel de overige drie soorten volgens de bronnen in de omgeving van Heteren kunnen worden aangetroffen, liggen de planlocaties buiten het feitelijke kerngebied van deze soorten.

Men kan er daarom vanuit gaan dat de eventueel aan te treffen vleermuizen Dwergvleermuizen of Laatvliegers zijn.

Bewoners van Heteren hebben aangegeven 's zomers regelmatig vleermuizen te zien rond de Randwijkse banddijk nabij het kerkje.

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

In de gebouwen op de locatie zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten en gaten in de buitenmuren die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden. Voorts zijn er spleten en kieren onder de dakbedekking die als schuilplaats kunnen dienen.

De zolder van het voormalige parochiegebouw, waarin nu de peuterspeelzaal gevestigd is, wordt niet geschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze ruimte is daarvoor niet voldoende geïsoleerd. De gehele dakbedekking bestaat uit slechts één laag dakpannen. Alleen aan het gedeelte van het dak dat naar het westen gericht is heeft een extra isolatielaag. De schommelende temperaturen als gevolg hiervan en de tochtige atmosfeer maken de ruimte ongeschikt voor vleermuizen.

Vogels

De ruimtes tussen de dakpannen op het dak van de peuterspeelzaal bieden mogelijk broedruimte voor onder andere de Huismus. Op het moment van de inventarisatie zijn echter op het gebouw geen broedende mussen of andere vogelsoorten waargenomen.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit bestrating (parkeerplaats), een aantal soortenarme perken en een speelveldje.

De speeltuin is mogelijk geschikt als foerageerplaats voor de Egel (door de aanwezigheid van regenwormen). Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake.

Tijdens het veldbezoek is deze soort echter niet waargenomen, maar bij een intensievere inventarisatie zou deze mogelijk wel kunnen worden aangetroffen.

Aan enkele dakspanten zijn wespennesten gevonden.

Beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998)

De planlocatie ligt op circa 50 meter afstand van de op basis van de vogelrichtlijn beschermde uiterwaarden van de Nederrijn. Echter, gezien het feit dat:

- het op deze locatie alleen gaat om een functiewijziging (van maatschappelijke functies naar woonfunctie);
- de toekomstige woonfunctie minder verkeer zal aantrekken dan de huidige maatschappelijke functies;
- de planlocatie nog wordt afgeschermd door andere gebouwen en huizen en de winterdijk;

worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied. Nader onderzoek is in dit kader niet noodzakelijk.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en faunawet.

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- **Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- **Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in de ruimten aanwezig zijn en deze ruimten tijdens de bouw worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet (Ffw).

Indien daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden aan deze ruimten alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Ffw. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld met behulp van een strenge toetsing, waarbij aandacht moet worden besteed aan het groot maatschappelijk belang van de ingreep, alternatieven en compensatie.

Er zijn thans geen vleermuizen in de gebouwen van het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen sporen die duiden op het feit dat de gebouwen in het verleden zijn gebruikt door vleermuizen.

Vleermuizen maken op wisselende wijze gebruik van rustplaatsen. Een groep vleermuizen maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waarbij elke verblijfplaats op verschillende tijdstippen in het seizoen wordt bezocht. Soms wordt een verblijfplaats ook een seizoen niet bezocht. Dit betekent dat zelfs als er thans geen vleermuizen in een potentiële rustplaats aanwezig zijn, het niet geheel uitgesloten is dat er op een later tijdstip alsnog vleermuizen op die plek aanwezig zijn.

Het Ffw-verbod op het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt niet voor potentiële verblijfplaatsen of voor verblijfplaatsen die definitief verlaten zijn.

Op basis van het voorgaande is het bij het slopen van de gebouwen in het plangebied niet noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Ffw aan te vragen. Een ontheffing kan alleen worden aangevraagd indien daadwerkelijk (verblijfplaatsen van) beschermde soorten worden aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing op basis van het vermoedelijk voorkomen is juridisch niet mogelijk.

Conclusies

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

(Delen van) het plangebied zouden mogelijk wel kunnen dienen als:

- foerageergebied voor de Egel
  - broedgebied voor vogels
- De Egel valt onder bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet", waarvoor op basis van artikel 75.4 bij o.a. ruimtelijke ingrepen een vrijstelling geldt van de ontheffingsplicht geldt.
  - Het verstoren van broedende vogels (ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen) is niet toegestaan. Hiervoor kan in principe geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen. Dergelijke verstoringen dienen dan ook te worden voorkomen (zie Aanbevelingen).

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden op locatie Schoutenkamp op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

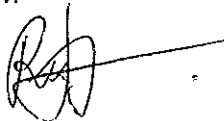
- Om verstoring van broedende vogels uit te sluiten, is het raadzaam om voor de aanvang van werkzaamheden in het broedseizoen (globaal de periode half maart – eind augustus), een beknopte inventarisatie te verrichten naar de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Als er wel broedende vogels worden aangetroffen, moeten de versturende werkzaamheden worden uitgesteld, totdat de broedactiviteiten zijn beëindigd.

Bomen en struiken dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels verwijderd te worden, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen bomen en struiken ook in het broedseizoen worden verwijderd.

- Hoewel de kans dat alsnog vleermuizen tijdens de sloopwerkzaamheden zullen worden aangetroffen gering is, is de aanwezigheid van vleermuizen nooit geheel uit te sluiten.
- Mochten er tijdens de sloopwerkzaamheden onverhoopt tóch (verblijfplaatsen van) vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten de sloopwerkzaamheden onmiddellijk worden gestaakt en dient er alsnog een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

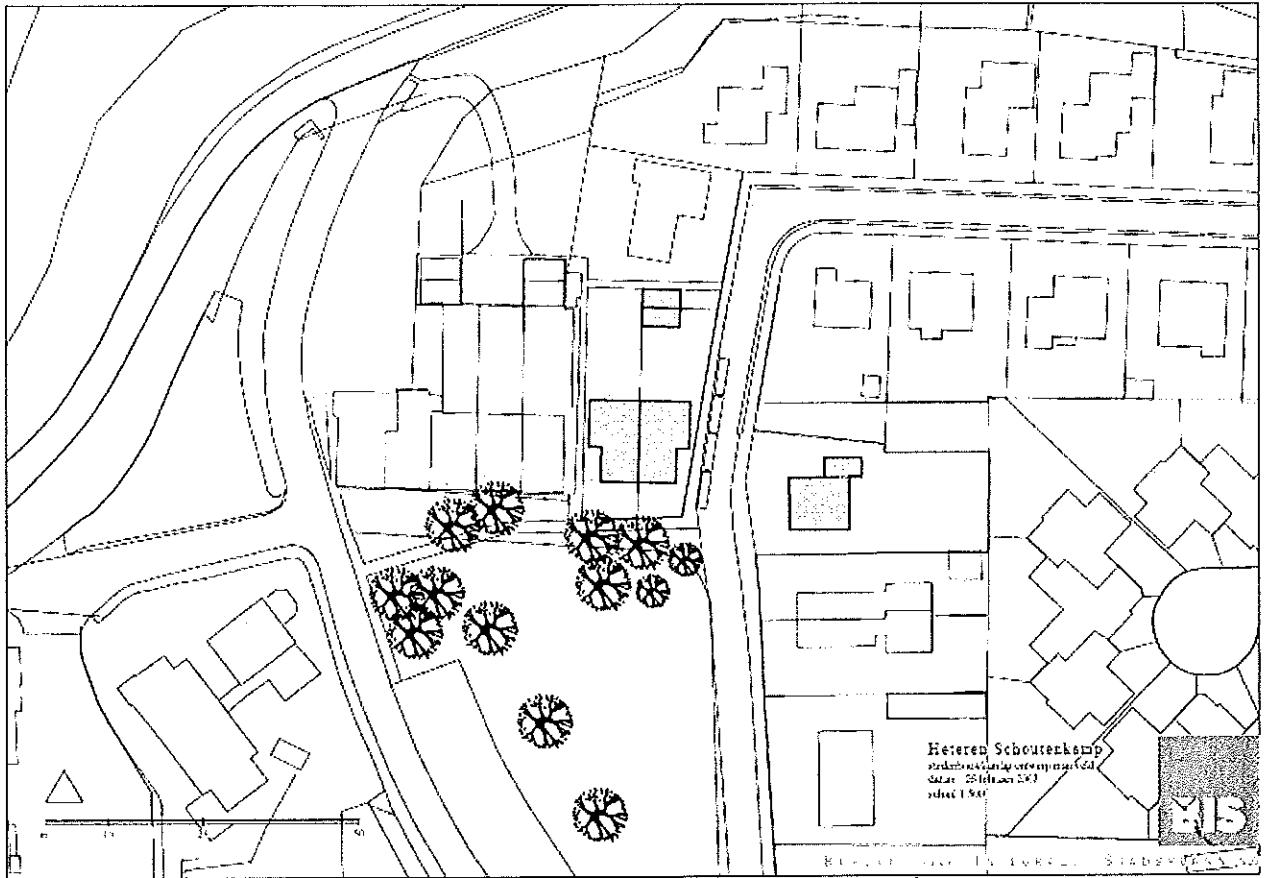

Reinout Havinga
Adviseur

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 1
2 Foto's planlocatie deelgebied 1

c.c.:

BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 1

BIJLAGE 2 FOTO'S PLANLOCATIE DEELGEBIED 1

Binnenzijde van de enkelpannige dakbedekking op de zolder van peuterspeelzaal 'Krek Wak Wou' op de Schoutenkamp.

Integraal onderzoek en advies ten behoeve van natuur en milieu

Gemeente Overbetuwe
Mevrouw E. Wever
Postbus 11
6660 AA Elst

Gemeente Overbetuwe				
Ingek.	10 MEI 2007			
Inschrijfno.	0710K04442			
Gescand:	12			
Ovb. #/nee				
Aloeking		RO		
		BP28/E.W.		

Consulmij Milieu b.v.
♦ 3e Industrierweg 2
8051 CL Hattem
♦ Postbus 2
8050 AA Hattem
♦ Telefoon (038) 337 09 00
Telefax (038) 337 09 05
♦ Internet www.consulmij.nl
E-mail info@consulmij.nl

Uw kenmerk: -

Datum:

3 mei 2007

Projectnummer: HP.07.00020

Behandeld door: Reinout Havinga

Briefnummer: HPU.07.00468

Onderwerp: Verkennend natuurwaardenonderzoek Centrumplan Heteren
Deelgebied Julianaschool

Geachte mevrouw Wever,

Bijgaand briefrapport bevat de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek op het terrein en in de gebouwen op de kavels aan de Rauwendaal, O.L. Vrouwen-, Flesse- en Narcis-senstraat (deelgebied 3: Julianaschool). De huidige functies betreffen:

- onderwijsinstelling;
- sportvoorzieningen;
- zalencentrum.

Er zullen panden gesloopt worden om plaats te maken voor pleinen (heroriëntatie), winkels, voorzieningen, een woonwervenheid, appartementen, grondgebonden rijwoningen en twee-onder-één-kap-woningen.

De mogelijkheid bestaat dat vleermuizen (ongemerkt) gebruik maken van de diverse ruimten in deze gebouwen. Voorbeelden van dergelijke ruimten zijn zolders, kelders, spouwmuren, daklijsten en luiken. Ook kunnen op het terrein andere beschermde natuurwaarden aangetroffen worden.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen in deze ruimten aanwezig zijn en tijdens de sloop van deze ruimten worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet. Ook wanneer er andere beschermde natuurwaarden op het terrein aangetroffen worden die verstoord worden of verdwijnen als gevolg van herinrichting, overtreedt men de Flora- en Faunawet. In dat geval kunnen sloopwerkzaamheden en herinrichting alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet.

Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar:

- de eventuele aanwezigheid van vleermuizen;
- het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en of plantensoorten.

Ook zijn de eventuele effecten van de geplande activiteiten op het nabij gelegen vogelrichtinggebied (uiterwaarden Nederrijn) onderzocht.

De bevindingen zijn in dit briefrapport gerapporteerd.

Methode

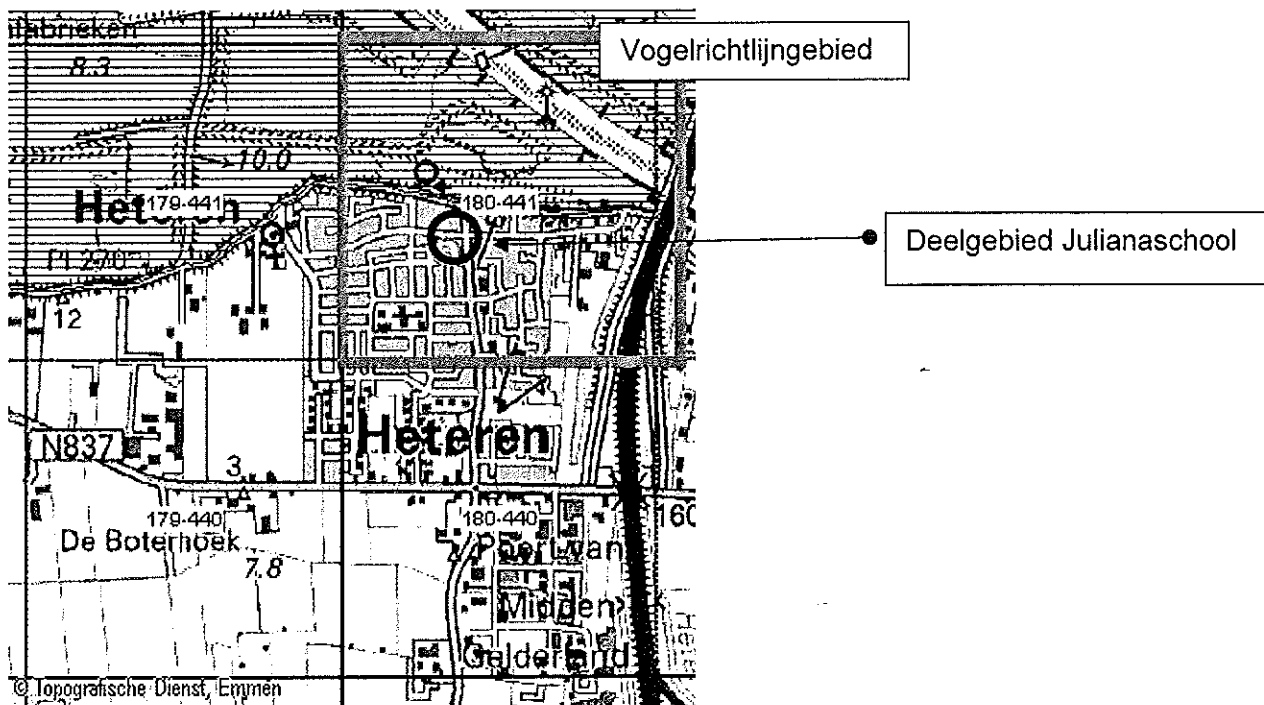
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is in de gebouwen op het terrein gezocht naar mogelijke (winter- en/of zomer-)verblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de batdetector. Ook is gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde vleermuissoorten en andere beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart is het kilometerhok weergegeven met het betreffende plangebied.

In de tabel op de volgende pagina staat het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in dit kilometerhok per soortgroep.

In het kilometerhok met het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde watervogels en amfibieën voor. Daarnaast is een aantal soorten vaatplanten, broedvogels en dagvlinders van de Rode Lijst in dit kilometerhok aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (gebouwen, tuinen en verhard oppervlak, zonder water) en directe omgeving (stedelijk gebied), is de kans op aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders beperkt. Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is wel gelet op de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441							* Legenda
Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL ²	Volledigheid ⁴	Detail ⁵	Actualiteit ⁶
Vaatplanten	1			6	goed		1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddestoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1990-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrictlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(≠) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurloket zijn in dit kilometerhok met plangebied geen vleermuizen waargenomen (alle vleermuizen zijn internationaal beschermd op basis van de Habitatrictlijn).

De kilometerhokken met het plangebied zijn niet onderzocht op zoogdieren. Omdat in stedelijk omgeving vaak wel vleermuizen voorkomen, is in dit kader tevens de Atlas van Nederlandse vleermuizen geraadpleegd evenals de brochure 'Vleermuizen in Gelderland; een actieplan voor aandachtsoorten' van de Provincie Gelderland.

Volgens deze bronnen ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van zes Gelderse vleermuissoorten:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Al deze soorten zijn gebonden aan menselijke aanwezigheid. De Dwergvleermuizen en de Laatvlieger hebben bovendien een voorkeur voor smalle ruimtes en spleten in gebouwen als dag- en winterverblijf. Denk hierbij vooral aan spouwmuren. Deze soorten kunnen ook in het dorp Heteren aangetroffen worden.

Met name het overgangsgebied tussen de Veluwe en het Rivierengebied kent een grote diversiteit aan vleermuissoorten. Dit gebied begint echter juist ten noorden van Heteren aan de andere kant van de Nederrijn. Hoewel de overige drie soorten volgens de bronnen in de omgeving van Heteren kunnen worden aangetroffen, liggen de planlocaties buiten het feitelijke kerngebied van deze soorten.

Men kan er daarom vanuit gaan dat de eventueel aan te treffen vleermuizen Dwergvleermuizen of Laatvliegers zijn. Bewoners van Heteren hebben aangegeven 's zomers regelmatig vleermuizen te zien rond de Randwijkse banddijk nabij het kerkje.

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten in de buitenmuren die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

De beheerders van de gebouwen hebben gemeld dat er op de Julianaschool geen zolder aanwezig is, maar dat dit wel het geval is bij de Bongerd. Inspectie van de zolder op de Bongerd wees uit dat het een warme, stoffige ruimte betreft, die via de tl-kassen in directe verbinding met lucht in de sporthal zelf staat. Met name vanwege de instabiele temperatuur is dit type ruimte ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn hier dan ook geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

De dakbedekking van de sporthal daarentegen biedt wel mogelijkheden als schuilplaats voor vleermuizen. Het betreft hier asbest golfplaten met voldoende ruimte eronder. Deze spleten kunnen als dagverblijf gebruikt worden. Ook hier zijn echter geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

Vogels

Op het terrein zijn diverse geschikte broedplaatsen voor algemene zangvogels gevonden. De conifeer op de zuidkant van het terrein biedt een uitstekende broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de Merel of de Huismus. Ook in de heg, die de tuin van de school omsluit, en de monumentale linde en beuk op de noordzijde van het terrein, kunnen dienen als broedgelegenheid voor diverse vogelsoorten.

Daarbij komt dat pal voor het luik dat toegang biedt tot de zolder van sporthal 'de Bongerd', een verlaten vogelnest is aangetroffen. Ook op dit type locaties op de gebouwen en onder dakpannen en -spleten kunnen vogels tot broeden komen.

Dit leidt tot de conclusie dat de locatie een potentieel broedgebied voor vogels is, en dat het bovendien eerder als broedgebied heeft gefungeerd.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Op het terrein zijn geen andere beschermde dier- of plantensoorten aangetroffen.

De aard van het terrein en de daarop aanwezige overhoekjes vormen echter wel een potentieel habitat voor een aantal beschermde soorten. De overhoekjes zijn op de volgende plaatsen aangetroffen:

1. In de tuin van de school, in de zuidoostelijke hoek. Hier ligt een berg takken met bladeren en ander tuinafval.
2. Aan het eind van de smalle ruimte tussen de Julianaschool en sporthal de Bongerd, direct achter het hok van de tennisvereniging. Hier ligt een hoop dode bladeren en een kleine hoeveelheid losjes opgestapeld puin.

Beide plaatsen zijn geschikt als schuilplaats voor beschermde zoogdieren en amfibieën. Het gaat hierbij om soorten, zoals de Egel, de Pad, de Bruine Kikker en de Kleine Watersalamander.

Daarnaast biedt de tuin van de school (grasveld, struiken, perken) foeragemogelijkheden voor de Egel en de Pad.

Deze soorten zijn tijdens het veldbezoek echter niet waargenomen, maar zouden bij een intensievere inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

Beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998)

De planlocatie ligt dicht tegen de winterdijk aan van de Nederrijn (dichtstbijzijnde afstand circa 50-100 meter). Achter deze dijk liggen de uiterwaarden van de Nederrijn die zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied.

Echter, gezien het feit dat:

- het op deze locatie alleen gaat om een functiewijzing (van maatschappelijke en woonfuncties naar andere maatschappelijke en woonfuncties);
- de planlocatie is gelegen in stedelijk gebied en van het natuurgebied wordt afgeschermd door bestaande bebouwing en de dijk;

worden er geen effecten verwacht van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en Faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en Faunawet.

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- **Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling].

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in de ruimten aanwezig zijn en deze ruimten tijdens de bouw worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet (Ffw).

Indien daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden aan deze ruimten alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Ffw. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld met behulp van een strenge toetsing, waarbij aandacht moet worden besteed aan het groot maatschappelijk belang van de ingreep, alternatieven en compensatie.

Er zijn thans geen vleermuizen in de gebouwen van het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen sporen die duiden op het feit dat de gebouwen in het verleden zijn gebruikt door vleermuizen.

Vleermuizen maken op wisselende wijze gebruik van rustplaatsen. Een groep vleermuizen maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waarbij elke verblijfplaats op verschillende tijdstippen in het seizoen wordt bezocht. Soms wordt een verblijfplaats ook een seizoen niet bezocht. Dit betekent dat zelfs als er thans geen vleermuizen in een potentiële rustplaats aanwezig zijn, het niet geheel uitgesloten is dat er op een later tijdstip alsnog vleermuizen op die plek aanwezig zijn.

Het Ffw-verbod op het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt echter niet voor verblijfplaatsen die definitief verlaten zijn of voor potentiële verblijfplaatsen.

Op basis van het voorgaande is het bij de het slopen van de gebouwen in het plangebied niet noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Ffw aan te vragen. Een ontheffing kan alleen worden aangevraagd indien daadwerkelijk (verblijfplaatsen van) beschermde soorten worden aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing op basis van het vermoedelijk voorkomen is juridisch niet mogelijk.

Conclusies & Aanbevelingen

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

(Delen van) het plangebied zouden mogelijk wel kunnen dienen als:

- broedbiotoop voor algemene zangvogels
  - schuil- en/of overwinteringsplaats voor de Egel, Gewone pad, Bruine kikker en de Kleine watersalamander.
  - foerageerplaats voor de Egel en de Gewone pad
- De Egel, Gewone pad, Bruine kikker en de Kleine watersalamander vallen onder bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet", waarvoor op basis van artikel 75.4 bij o.a. ruimtelijke ingrepen een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt.
- Het verstoren van broedende vogels (ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen) is niet toegestaan. Hiervoor kan in principe geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen. Dergelijke verstoringen dienen dan ook te worden voorkomen (zie Aanbevelingen).

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden op locatie Julianaschool op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

- Om verstoring van broedende vogels uit te sluiten, is het raadzaam om voor de aanvang van werkzaamheden in het broedseizoen (globaal de periode half maart – eind augustus), een beknopte inventarisatie te verrichten naar de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Als er wel broedende vogels worden aangetroffen, moeten de verstorende werkzaamheden worden uitgesteld, totdat de broedactiviteiten zijn beëindigd.

Bomen en struiken dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels verwijderd te worden, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen bomen en struiken ook in het broedseizoen worden verwijderd.

Ook de gebouwen (sporthal 'De Bongerd') dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels (voor half maart of na eind augustus) te worden gesloopt, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen de gebouwen ook in het broedseizoen worden verwijderd.

- Takken- en bladerhopen dienen bij voorkeur vóór de winterslaaperperiode van zoogdieren en amfibieën (voor oktober) te worden verwijderd.

- Hoewel de kans dat alsnog vleermuizen tijdens de sloopwerkzaamheden zullen worden aangetroffen gering is, is de aanwezigheid van vleermuizen nooit geheel uit te sluiten.
- Mochten er tijdens de sloopwerkzaamheden onverhoopt toch (verblijfplaatsen van) vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten de sloopwerkzaamheden onmiddellijk worden gestaakt en dient er alsnog een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

Reinout Havinga
Adviseur

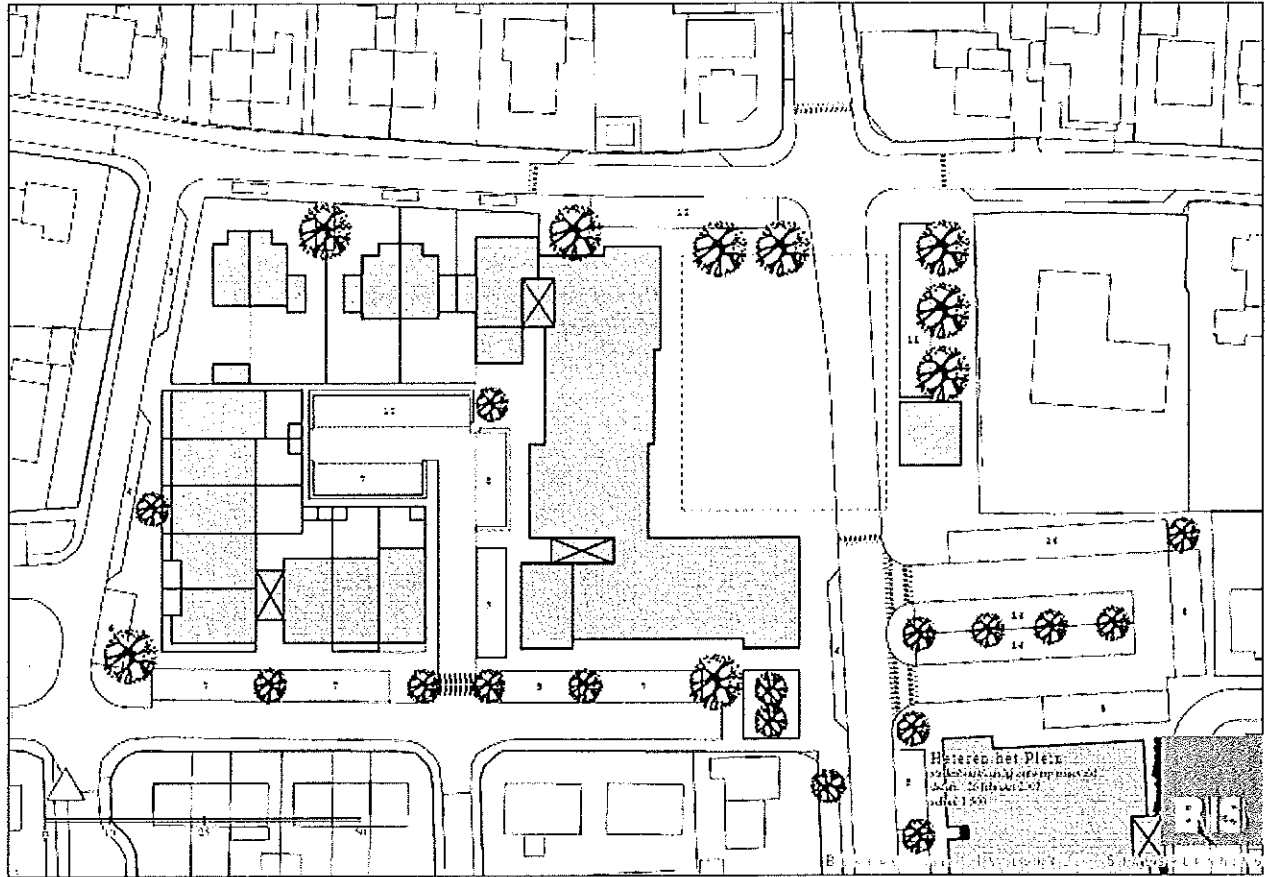

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 3
2 Foto's planlocatie deelgebied 3

c.c.:

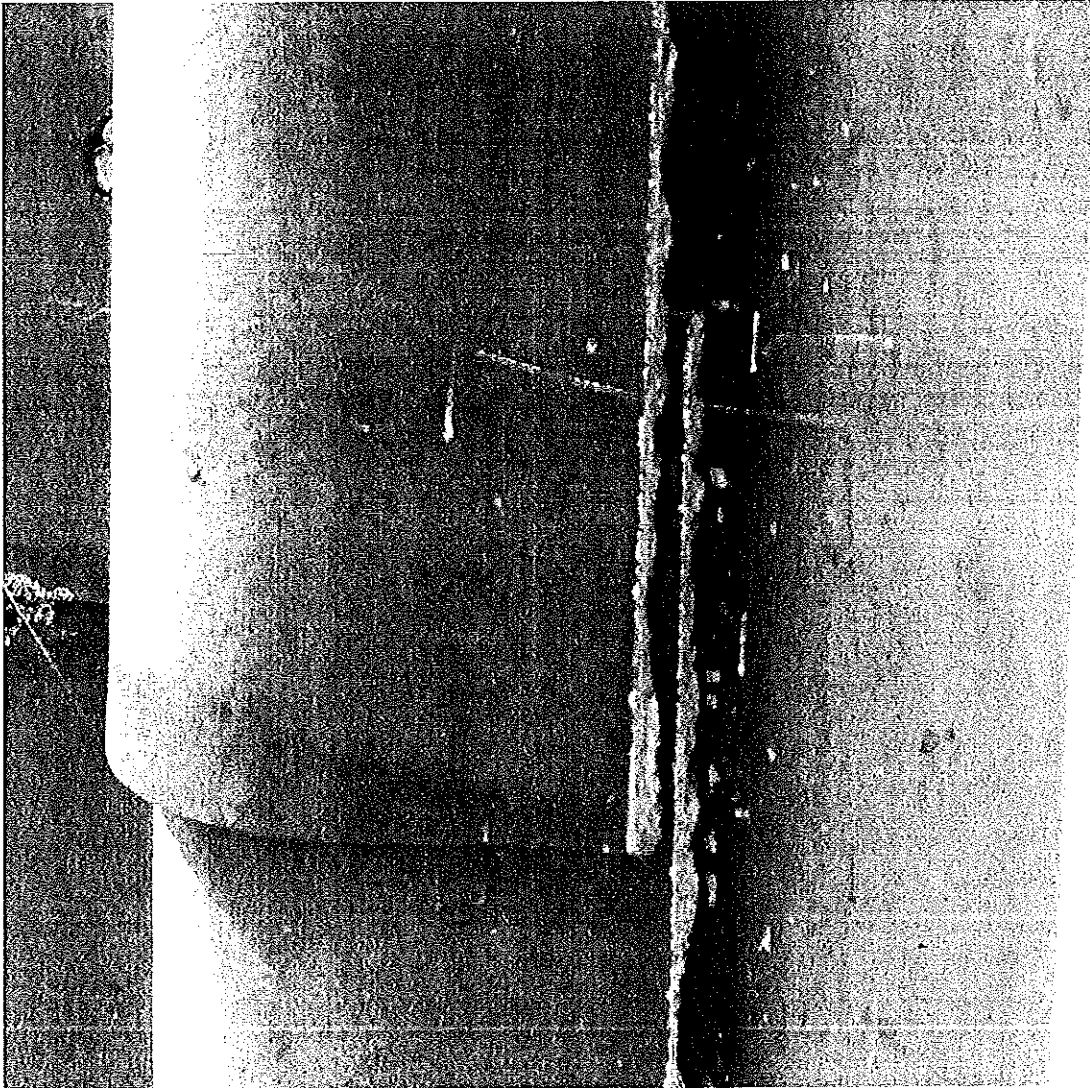
BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 3

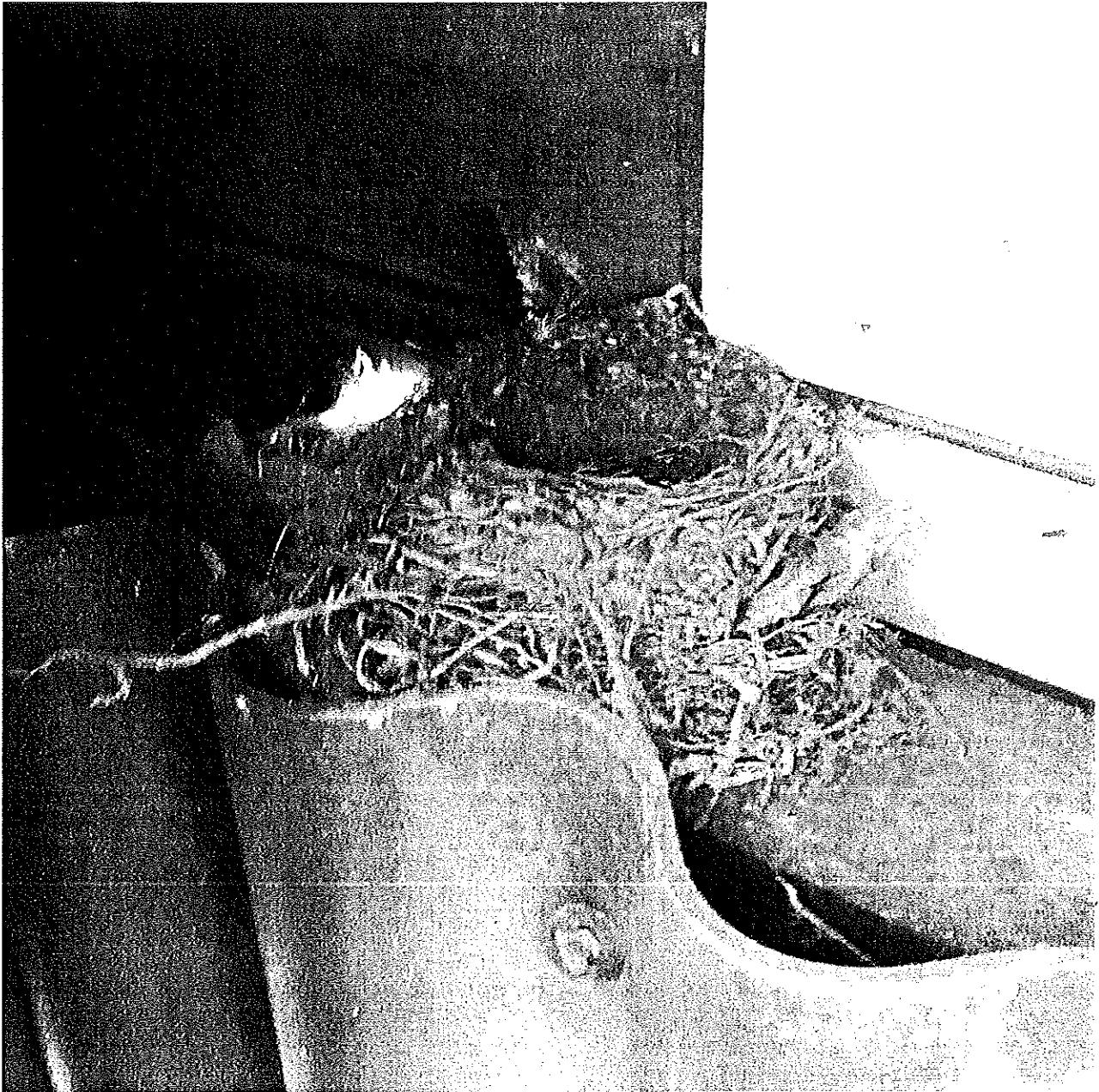
BIJLAGE 2 FOTO'S PLANLOCATIE DEELGEBIED 3

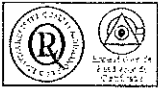
Overhoek met bladeren en puin achter de tennisclub: een geschikte schuilplaats voor de Egel en verschillende amfibieënsoorten

Spleten onder de dakbedekking van sporthal De Bongerd: een mogelijke dagverblijfplaats voor diverse vleermuissoorten.

Gebruikt en verlaten vogelnest voor het luik dat toegang biedt aan de zolder van sporthal De Bongerd.

Integraal onderzoek en advies ten behoeve van natuur en milieu

Gemeente Overbetuwe
Mevrouw E. Wever
Postbus 11
6660 AA Elst

Gemeente Overbetuwe				
Ingek.	10 MEI 2007			
Inschrijfno.	07 in K04392			
Gescand:	Ø			
Ovb.	Fnoe			
Handl.	R0			
	BP20	/E.W		

Consulmij Milieu b.v.
♦ 3e Industrieweg 2
8051 CL Hatterm
♦ Postbus 2
8050 AA Hatterm
♦ Telefoon (038) 337 09 00
Telefax (038) 337 09 05
♦ Internet www.consulmij.nl
E-mail info@consulmij.nl

Uw kenmerk: Datum: 3 mei 2007
Projectnummer: HP.07.00020 **Behandeld door:** Reinout Havinga
Briefnummer: HPU.07.00469
Onderwerp: Verkennend natuurwaardenonderzoek Centrumplan Heteren
Deelgebied Beemdhof

Geachte mevrouw Wever,

Bijgaand briefrapport bevat de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek op het terrein en in de gebouwen op de kavels aan de Flessestraat, De Beemdhof en Olieakkerstraat (deelgebied 4: Beemdhof). De huidige functie betreft: detailhandel.

Het pand zal uitgebreid (ingepakt) en geheroriënteerd worden om ruimte te bieden aan upgrading van de supermarkt, een winkelunit en een unit voor maatschappelijke functies of dienstverlening. De overige panden (Rabobank en oude postkantoor) worden gesloopt en er worden sociale woningbouwappartementen gebouwd, seniorenwoningen tot appartementen verbouwd en vindt een nieuwe concentratie van parkeren plaats.

De mogelijkheid bestaat dat vleermuizen (ongemerkt) gebruik maken van de diverse ruimten in deze gebouwen. Voorbeelden van dergelijke ruimten zijn zolders, kelders, spouwmuren, daklijsten en luiken. Ook kunnen op het terrein andere beschermde natuurwaarden aangetroffen worden.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen in deze ruimten aanwezig zijn en tijdens de sloop van deze ruimten worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet. Ook wanneer er andere beschermde natuurwaarden op het terrein aangetroffen worden die verstoord worden of verdwijnen als gevolg van herinrichting, overtreedt men de Flora- en Faunawet. In dat geval kunnen sloopwerkzaamheden en herinrichting alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet.

Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar:

- de eventuele aanwezigheid van vleermuizen;
- het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en of plantensoorten.

Ook zijn de eventuele effecten van de geplande activiteiten op het nabij gelegen vogelrichtingsgebied (uiterwaarden Nederrijn) onderzocht.

De bevindingen zijn in dit briefrapport gerapporteerd.

Methode

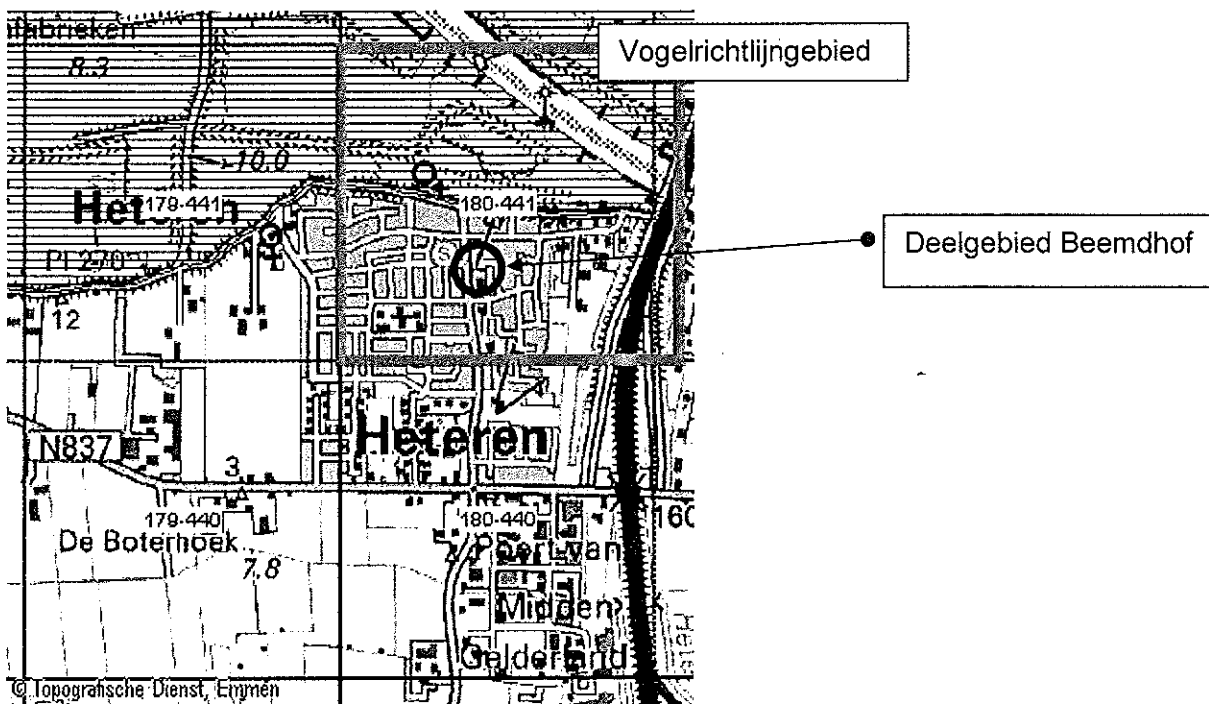
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is in de gebouwen op het terrein gezocht naar mogelijke (winter- en/of zomer-)verblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de batdetector. Ook is gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde vleermuissoorten en andere beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart zijn de kilometerhokken weergegeven met of nabij het betreffende plangebied.

In de tabel op de volgende pagina staat het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in dit kilometerhok per soortgroep.

In het kilometerhok met het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde watervogels en amfibieën voor. Daarnaast is ook een aantal soorten vaatplanten, broedvogels en dagvlinders van de Rode Lijst in deze kilometerhokken aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (grotendeels gebouwen en verhard oppervlak, zonder water) en directe omgeving (stedelijk gebied), wordt de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders niet waarschijnlijk geacht. Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is wel gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441

Soortgroep	FF [†]	FF23 [*]	H/V [†]	RL [†]	Volledigheid [*]	Detail [*]	Actualiteit [*]
Vaatplanten	1			6	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddenstoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(≠) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurloket zijn in dit kilometerhok met plangebied geen vleermuizen waargenomen (alle vleermuizen zijn internationaal beschermd op basis van de Habitatrichtlijn).

Het kilometerhok met het plangebied zijn niet onderzocht op zoogdieren. Omdat in stedelijk omgeving vaak wel vleermuizen voorkomen, is in dit kader tevens de Atlas van Nederlandse vleermuizen geraadpleegd evenals de brochure 'Vleermuizen in Gelderland; een actieplan voor aandachtsoorten' van de Provincie Gelderland.

Volgens deze bronnen ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van zes Gelderse vleermuissoorten:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Al deze soorten zijn gebonden aan menselijke aanwezigheid. De Dwergvleermuizen en de Laatvlieger hebben bovendien een voorkeur voor smalle ruimtes en spleten in gebouwen als dag- en winterverblijf. Denk hierbij vooral aan spouwmuuren. Deze soorten kunnen ook in het dorp Heteren aangetroffen worden.

Met name het overgangsgebied tussen de Veluwe en het Rivierengebied kent een grote diversiteit aan vleermuissoorten. Dit gebied begint echter juist ten noorden van Heteren aan de andere kant van de Nederrijn. Hoewel de overige drie soorten volgens de bronnen in de omgeving van Heteren kunnen worden aangetroffen, liggen de planlocaties buiten het feitelijke kerngebied van deze soorten.

Men kan er daarom vanuit gaan dat de eventueel aan te treffen vleermuizen Dwergvleermuizen of Laatvliegers zijn. Bewoners van Heteren hebben aangegeven 's zomers regelmatig vleermuizen te zien rond de Randwijkse banddijk nabij het kerkje.

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein (de C-1000 en het voormalige reisbureautje) zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat deze door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er ventilatiegaten in de buitenmuren aanwezig voor vleermuizen als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

De zolder van de huidige C-1000 is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De ruimtes worden door het winkelpersoneel intensief gebruikt als bedrijfskantine of opslagruimte van werkvoorraden. Ook is er een CV installatie aanwezig.

Hoewel er geen sporen van vleermuizen zijn aangetroffen, is het niet uitgesloten dat een aantal vleermuissoorten toch gebruik maakt van de gebouwen als dagverblijf. In dat geval zullen de dieren zich in spouwmuren of onder dakpannen verscholen hebben.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel bijna uitsluitend uit bestrating (parkeerplaats en trottoirs) en een klein stukje gras.

Er zijn ook geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Beschermde gebieden

De planlocatie ligt dicht op korte afstand van de winterdijk aan van de Nederrijn (dichtstbijzijnde afstand circa 150 – 200 meter). Achter deze dijk liggen de uiterwaarden van de Nederrijn die zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied. Echter, gezien het feit dat:

- het op deze locatie alleen gaat om een functiewijzing (van detailhandel naar detailhandel, maatschappelijke functies en woningbouw);
- de planlocatie op een redelijk grote afstand ligt van het beschermde gebied;
- de planlocatie is gelegen in stedelijk gebied en van het natuurgebied wordt afgeschermd door bestaande bebouwing en de dijk;

worden er geen effecten verwacht van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en Faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en Faunawet.

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Fw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling].

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in de ruimten aanwezig zijn en deze ruimten tijdens de bouw worden verstoord of verdwijnen, is er sprake van een overtreding van de Flora en Faunawet (Ffw).

Indien daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden aan deze ruimten alleen worden uitgevoerd indien men beschikt over een ontheffing in het kader van de Ffw. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld met behulp van een strenge toetsing, waarbij aandacht moet worden besteed aan het groot maatschappelijk belang van de ingreep, alternatieven en compensatie.

Er zijn thans geen vleermuizen in de gebouwen van het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen sporen die duiden op het feit dat de gebouwen in het verleden zijn gebruikt door vleermuizen.

Vleermuizen maken op wisselende wijze gebruik van rustplaatsen. Een groep vleermuizen maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waarbij elke verblijfplaats op verschillende tijdstippen in het seizoen wordt bezocht. Soms wordt een verblijfplaats ook een seizoen niet bezocht. Dit betekent dat zelfs als er thans geen vleermuizen in een potentiële rustplaats aanwezig zijn, het niet geheel uitgesloten is dat er op een later tijdstip alsnog vleermuizen op die plek aanwezig zijn.

Het Ffw-verbod op het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt echter niet voor verblijfplaatsen die definitief verlaten zijn of voor potentiële verblijfplaatsen.

Op basis van het voorgaande is het bij de het slopen van de gebouwen in het plangebied niet noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Ffw aan te vragen. Een ontheffing kan alleen worden aangevraagd indien daadwerkelijk (verblijfplaatsen van) beschermde soorten worden aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing op basis van het vermoedelijk voorkomen is juridisch niet mogelijk.

Conclusies

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden in het Deelgebied Beemdhof op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

- Hoewel de kans dat alsnog vleermuizen tijdens de sloopwerkzaamheden zullen worden aangetroffen gering is, is de aanwezigheid van vleermuizen nooit geheel uit te sluiten.
- Mochten er tijdens de sloopwerkzaamheden onverhoopt tóch (verblijfplaatsen van) vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten de sloopwerkzaamheden onmiddellijk worden gestaakt en dient er alsnog een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

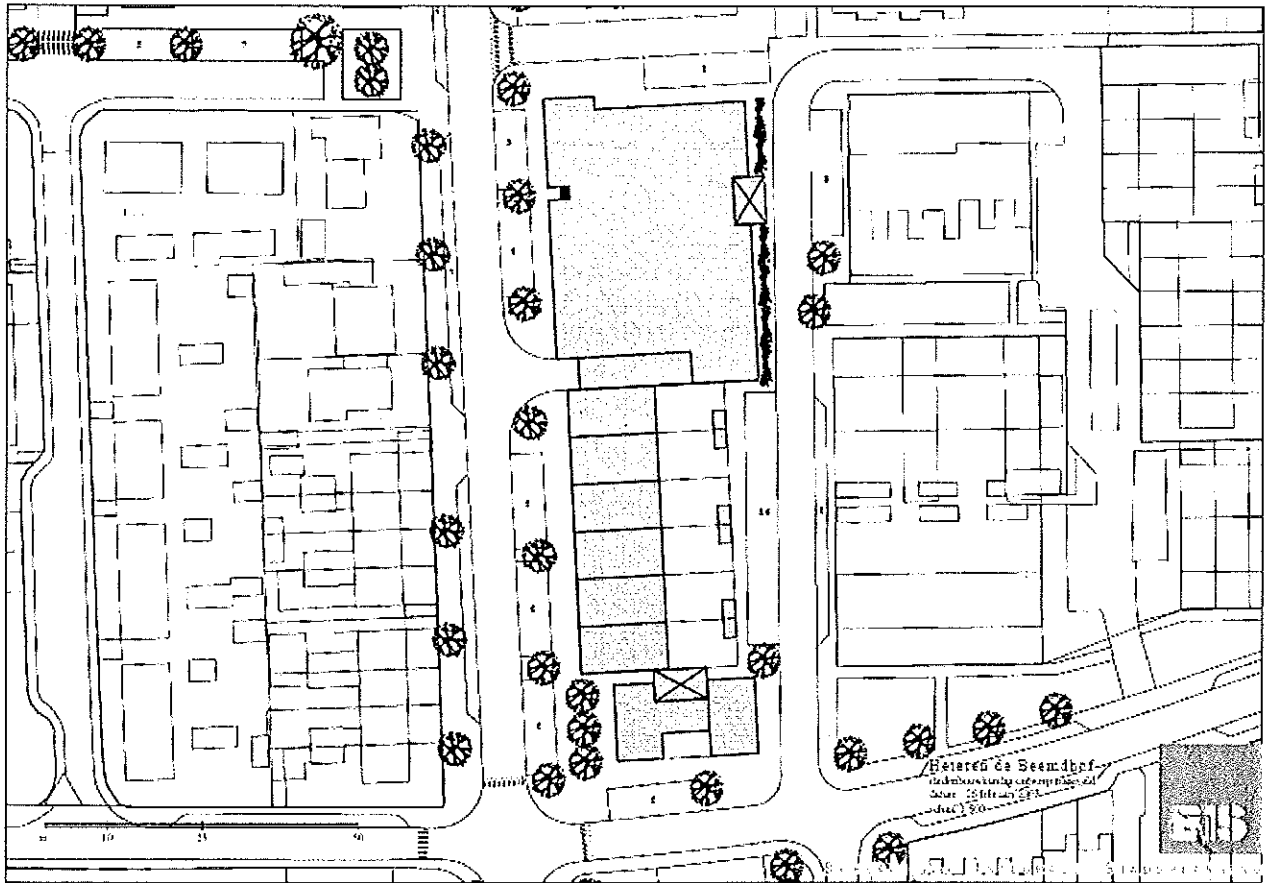

Reinout Havinga,
Adviseur

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 4

c.c.:

BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 4

Methode

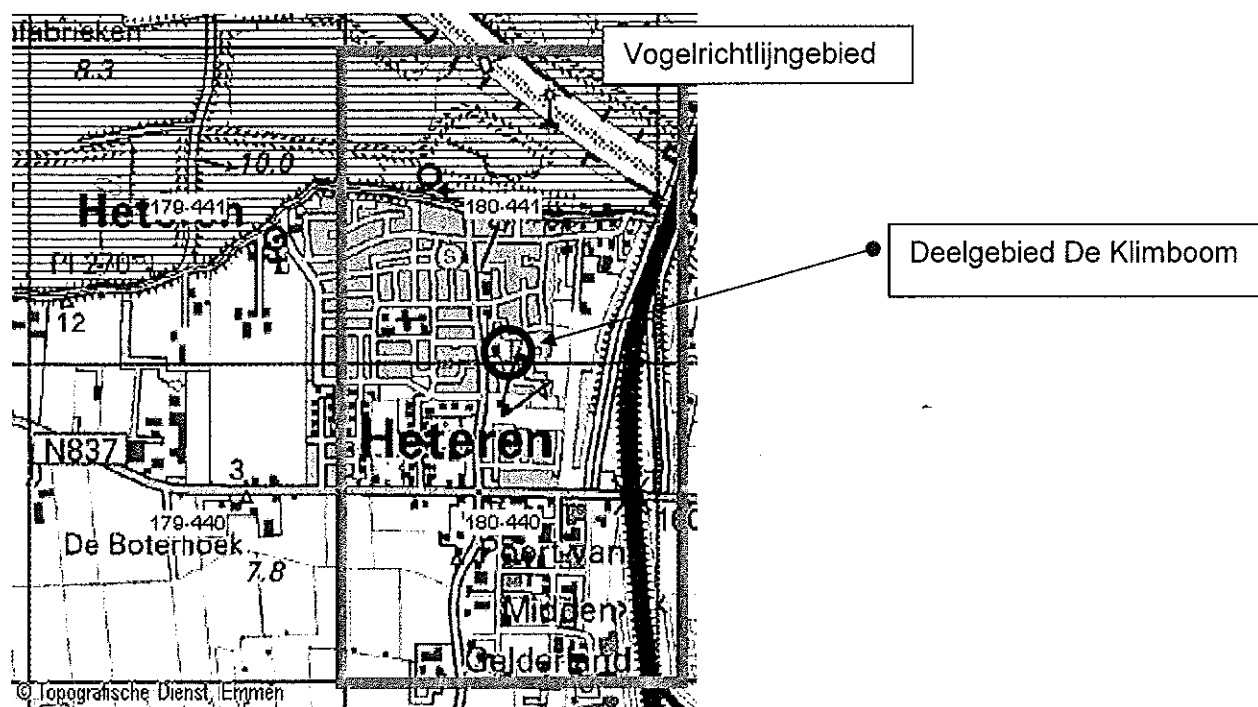
Het onderzoek bestaat uit een kort veldbezoek en een inventarisatie en interpretatie van de gegevens van het Natuurloket en de verspreidingsatlassen.

Tijdens het veldbezoek (10-11 april 2007) is gekeken naar het mogelijk voorkomen van diverse beschermde dier- en/of plantensoorten

Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken, welke beschermde plant- en diersoorten in dit gebied kunnen worden verwacht.

Resultaten Natuurloket / verspreidingsatlassen

Het natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep. In de onderstaande kaart zijn de kilometerhokken weergegeven met het betreffende plangebied.

In de tabellen op de volgende pagina staat het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in dit kilometerhok per soortgroep.

In de kilometerhokken met het plangebied komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en habitatrichtlijn beschermde watervogels en amfibieën voor. Daarnaast is een aantal soorten vaatplanten, paddestoel, broedvogels en dagvlinders van Rode Lijst in dit kilometerhok aangetroffen.

Gezien de aard van het plangebied (openbaar groen, zonder water) en directe omgeving (stedelijk gebied), wordt de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten, broed- en watervogels, amfibieën en dagvlinders niet waarschijnlijk geacht. Een groot deel van deze soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Tijdens het veldwerk is gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van deze soortgroepen in het plangebied.

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:441

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL*	Volledigheid ¹	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			6	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					redelijk	51-100%	1991-2006
Paddestoelen					slecht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		40		7	goed	0%	1994-2005
Watervogels		45	36		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	3	1	1		matig	26-50%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		2	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:440

Soortgroep	FF ¹	FF23*	H/V ¹	RL*	Volledigheid ¹	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			3	goed	-	1991-2004
Mossen					slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen				1	slecht	0%	1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		32	22		goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	4				matig	0%	1991-2005
Vissen					slecht		1991-2005
Dagvlinders					goed		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					slecht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Resultaten veldbezoek

Vleermuizen

Op het terrein zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Ook wordt het gebied niet geschikt geacht als een essentieel foerageergebied voor vleermuizen (voornamelijk lage begroeiing).

Overige beschermde dier- en plantensoorten

Op het terrein zijn geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Het plantsoentje bestaat uit gazon, hoge, open struikgewas, laag (kniehoog) gesloten struikgewas en een enkele vrijstaande boom.

Wel is mogelijk dat de Egel het gazon gebruikt als foerageerterrein door de aanwezigheid van regenwormen. Ook biedt het lage gesloten struikgewas voldoende bescherming om te kunnen dienen als nestlocatie voor diersoorten als de Egel en vogels.

Tijdens het veldbezoek zijn geen broedende vogels of andere beschermde planten of dieren waargenomen, maar zouden bij een intensievere en/of volgende inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

Beschermde natuurgebieden (Natuurbeschermingswet 1998)

De planlocatie ligt op circa 300-400 meter afstand van de op basis van de vogelrichtlijn beschermde uiterwaarden van de Nederrijn. Echter, gezien het feit dat:

- de grotere afstand van het plangebied tot het beschermde natuurgebied;
- de planlocatie is gelegen in stedelijk gebied en van het natuurgebied wordt afgeschermd door bestaande bebouwing en de dijk;

worden geen effecten van de geplande activiteiten op dit beschermde gebied verwacht.

Juridische consequenties

Voor de planlocatie is het toetsingkader van de Flora- en faunawet relevant. Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en faunawet (Ffw).

In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone Pad.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets**

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets**

Voor reguliere werkzaamheden (maar niet voor ruimtelijke ontwikkelingen), geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in de wet genoemde belangen omvatten:

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling].

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Rugstreeppad, Kamsalamander en alle soorten vleermuizen.

Conclusies

Soortbescherming

- Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de gebouwen en andere delen van het terrein zijn geen sporen van vleermuizen en/of andere beschermde dier- en plantensoorten aangetroffen.

(Delen van) het plangebied zouden mogelijk wel kunnen dienen als:

- foerageer- en/of nestplaats voor de Egel
  - broedplaats voor vogels
- De Egel valt onder bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet", waarvoor op basis van artikel 75.4 bij o.a. ruimtelijke ingrepen een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt.
- Het verstoren van broedende vogels (ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen) is niet toegestaan. Hiervoor kan in principe geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen. Dergelijke verstoringen dienen dan ook te worden voorkomen (zie Aanbevelingen).

Gebiedsbescherming

- Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet noodzakelijk.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de geplande werkzaamheden op locatie Juliana-school op het vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn.

Aanbevelingen

- Om verstoring van broedende vogels uit te sluiten, is het raadzaam om voor de aanvang van werkzaamheden in het broedseizoen (globaal de periode half maart – eind augustus), een beknopte inventarisatie te verrichten naar de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Als er wel broedende vogels worden aangetroffen, moeten de versturende werkzaamheden worden uitgesteld, totdat de broedactiviteiten zijn beëindigd.

Bomen en struiken dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels verwijderd te worden, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen bomen en struiken ook in het broedseizoen worden verwijderd.

- Bomen en struiken (waaronder laag struikgewas) dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels (voor half maart of na eind augustus) verwijderd te worden.
- Laag struikgewas dient bij voorkeur vóór aanvang van de winterrustperiode van zoogdieren (voor oktober) te worden verwijderd.

Hoogachtend,

Consulmij Milieu b.v.

Reinout Havinga
Adviseur

Bijlagen: 1 Planlocatie deelgebied 6
c.c.:

BIJLAGE 1: PLANLOCATIE DEELGEBIED 6

Op de bovenstaande plattegrond is zowel deelgebied 5 (de Haafakkers, links op de kaart) als 6 (de klimboom, recht op de kaart) afgebeeld. In dit brieftapport wordt uitsluitend ingegaan op deelgebied 6.

Aan:

Gemeente Overbetuwe
T.a.v. dhr. Ir. H.H.J. Bos
Postbus 11
6660 AA Elst

Groningen, 5 augustus 2011

Geachte heer Bos,

In 2007 is in opdracht van de gemeente Overbetuwe door Consulmij Milieu B.V. ten behoeve van het Centrumplan Heteren onderzoek gedaan naar de aanwezige (beschermd) natuurwaarden in meerdere deelgebieden van de bebouwde kom van Heteren. De resultaten van die onderzoeken zijn gerapporteerd in de vorm van briefrapporten.

Thans wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor meerdere van deze deelgebieden in Heteren. Er is besloten om de in 2007 uitgevoerde natuurwaardenonderzoeken te actualiseren. Deze actualisatie heeft betrekking op de volgende deelgebieden en de bijbehorende briefrapporten:

<u>Deelgebied</u>	<u>Briefrapport</u>
▪ Schoutenkamp	HPU.07.00451
▪ Julianaschool	HPU.07.00468
▪ De Beemdhof	HPU.07.00469
▪ Liefkenshoek	HPU.07.00589
▪ Haafakkers	HPU.07.00470
▪ De Klimboom	HPU.07.00471

De bevindingen van de actualisatie zijn in dit briefrapport gerapporteerd. Het bevat de volgende onderdelen:

Onderdeel	Pagina	
1. Methode	2	
2. Resultaten beschikbare gegevens	2	
3. Resultaten veldbezoek	6	
4. Beschermingsformules	12	
5. Conclusies	16	
6. Aanbevelingen	17	
Bijlage 1A t/m 1E:	Detailtekeningen van de deelgebieden	18
Bijlage 2:	Beknopte rapportage van het natuurloket (d.d.20-07-2011)	21
Bijlage 3A t/ 3F:	Foto's van de deelgebieden	37

1 Methode

Het onderzoek dient door deskundigen te worden uitgevoerd. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, bijvoorbeeld een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (bijvoorbeeld Zoogdiervereniging VZZ, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuur-historisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbos-beheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Dit onderzoek is uitgevoerd door drs. D.R. Zuidema, een ecooloog op universitair niveau van (ecologisch) adviesbureau Duurt-PMC, met vele jaren ervaring in het uitvoeren en rapporteren van natuurwaarden-onderzoek.

Deze actualisatie bestaat uit een analyse van de beschikbare literatuurgegevens (o.a. de gegevens van het Natuurloket), een analyse van de resultaten van het veldonderzoek uit 2007 en 2011 en een (juridische) toetsing van de eventueel in het gebied voorkomende beschermde soorten aan de relevante bescherming-formules.

Tijdens het veldbezoek (13 juli 2011) is gekeken naar het mogelijk voorkomen van diverse beschermde dier- en/of plantensoorten en of er wezenlijke wijzigingen zijn opgetreden ten opzichte van de situatie tijdens het veldbezoek in 2007.

2 Resultaten beschikbare gegevens

Het beknopt rapport van het Natuurloket geeft per kilometerhok een overzicht van het aantal aanwezige beschermde plant- en diersoorten per soortgroep.

In figuur 1 zijn de kilometerhokken weergegeven met daarin de verschillende deelgebieden. De ligging van de verschillende deelgebieden binnen deze 3 kilometerhokken is weergegeven in figuur 2. In bijlage 1 is bovendien een situatieschets van de verschillende deelgebieden opgenomen.

In bijlage 2 van deze actualisatie is het beknopt rapport van het Natuurloket (d.d. 20-07-2011) opgenomen. In dat rapport is het aantal waargenomen beschermde plant- en diersoorten in deze kilometerhokken per soortgroep weergegeven.

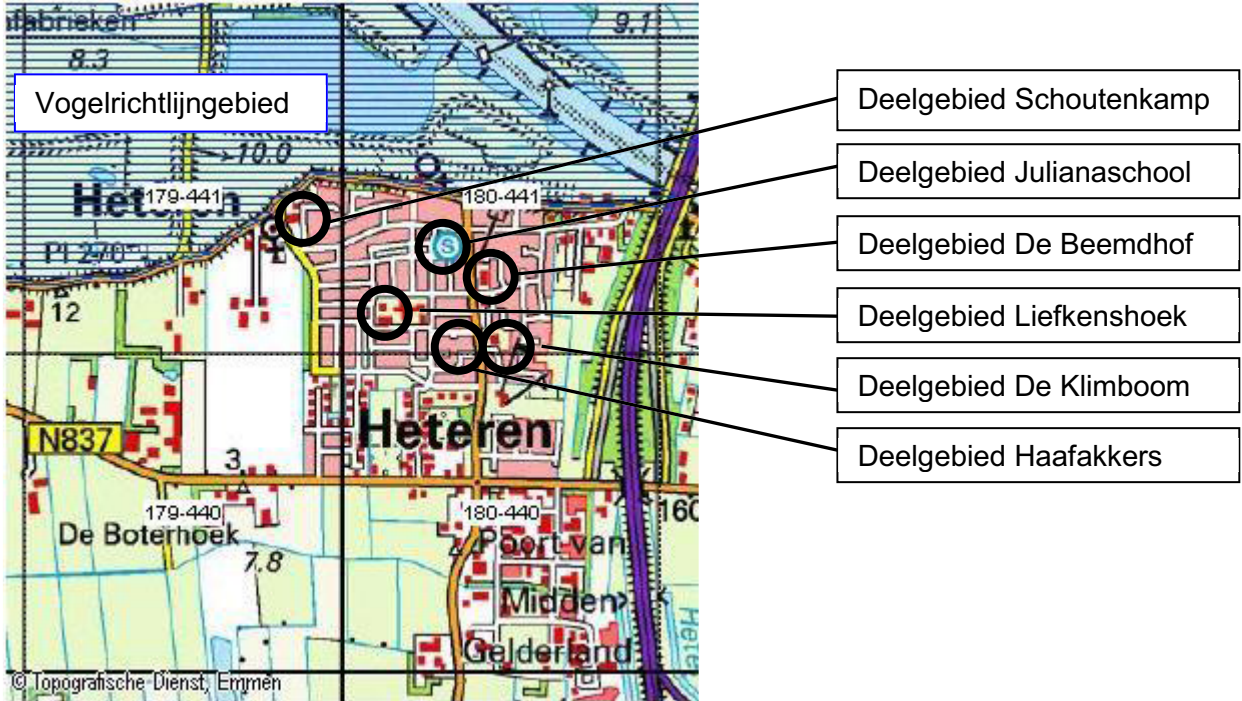
In 2007 zijn voor deze kilometerhokken ook de gegevens van de waargenomen planten en dieren beschouwd. Ten opzichte van 2007 zijn er meer beschermde soorten aangetroffen. Dat wordt met name veroorzaakt omdat enkele soortgroepen (ietwat) beter zijn onderzocht. Het betreft vooral waarnemingen van zoogdieren, vaatplanten, amfibieën en reptielen.

De verschillen tussen de rapportages van het Natuurloket uit 2011 en 2007 zijn in het navolgende per kilometerhok toegelicht.

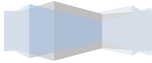

Figuur 1 De kilometerhokken van het studiegebied.

Figuur 2 Ligging van de verschillende deelgebieden binnen de kilometerhokken

Kilometerhok 179-441

- *Vaatplanten*: Ten opzichte van de Natuurloket-rapportage uit 2007 is er volgens de rapportage uit 2011 in dit km-hok 1 licht beschermde soort (Ffw, tabel 1) meer waargenomen (2 ipv 1 soort). In de rapportage van 2011 worden voor dit km-hok geen Rode lijst-soorten weergegeven. Volgens de rapportage uit 2007 was er in dit km-hok nog sprake van 5 Rode lijst-soorten.
- *Zoogdieren*: Er zijn volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 in totaal 7 licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) en 1 strikt beschermde soort (Ffw, tabel 3 en Habitatrichtlijnsoort, bijlage IV) in dit km-hok waargenomen. Van de waargenomen soorten staat er 1 soort ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dit km-hok geen waarnemingen van zoogdieren (niet onderzocht).
- *Vogels*: Deze groep is moeilijk te vergelijken, omdat in de Natuurloket-rapportage uit 2007 in de tabellen onderscheid werd gemaakt tussen broed- en watervogels. Uit de rapportage van 2011 blijkt dat er 107 soorten vogels in het km-hok zijn waargenomen, waarvan 28 soorten van de Rode lijst.
- *Amfibieën*: Ten opzichte van de Natuurloket-rapportage uit 2007 is er volgens de rapportage uit 2011 in dit km-hok de afgelopen periode 1 licht beschermde soort (Ffw, tabel 1) meer waargenomen (4 ipv 3 soorten). Verder is er, net als in de rapportage van 2007, sprake van een waarneming van 1 strikt beschermde soort (Ffw, tabel 3 en Habitatrichtlijn, bijlage IV). Eén van deze soorten staat ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dat km-hok geen soorten van de Rode lijst waargenomen.
- *Reptielen*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 is er in dit km-hok 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen, die bovendien ook op de Rode lijst staat. Volgens de rapportage uit 2007 waren er in dit km-hok geen reptielen waargenomen.
- *Vissen*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 is er in dit km-hok 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen, die bovendien ook in Bijlage II van de Habitatrichtlijn staat. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dit km-hok geen vissen waargenomen (slecht onderzocht).
- *Dagvlinders*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 is er in dit km-hok 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen. Volgens de rapportage uit 2007 waren er in dit km-hok geen beschermde vlinders waargenomen. De rapportage uit 2007 meldt 1 Rode lijst-soort, volgens de rapportage uit 2011 zijn er 2 Rode lijst-soorten waargenomen.

Kilometerhok 180-441

- *Vaatplanten*: Ten opzichte van de Natuurloket-rapportage uit 2007 is er volgens de rapportage uit 2011 in dit km-hok 1 licht beschermde soort (Ffw, tabel 1) meer waargenomen (2 ipv 1 soorten). Bovendien is volgens de rapportage uit 2011 ook 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen. Dit was niet het geval volgens de rapportage uit 2007. In dit km-hok zijn respectievelijk 6 (rapportage 2007) en 10 (rapportage 2011) soorten van de Rode lijst waargenomen.
- *Zoogdieren*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 zijn er in dit km-hok in totaal 8 licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) en 2 zwaarder beschermde soorten (Ffw, tabel 2 of 3 en Habitatrichtlijn, 1 soort van bijlage II en 1 soort van bijlage IV) waargenomen. Van de waargenomen soorten staan er 2 soorten ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dat km-hok geen waarnemingen van zoogdieren (niet onderzocht).
- *Vogels*: Deze groep is moeilijk te vergelijken, omdat in de Natuurloket-rapportage uit 2007 in de tabellen onderscheid werd gemaakt tussen broed- en watervogels. Uit de rapportage van 2011 blijkt dat er 120 soorten vogels in het km-hok zijn waargenomen, waarvan 34 soorten van de Rode lijst.

- *Amfibieën*: Volgens zowel de Natuurloket-rapportage uit 2007 en 2011 zijn er in dit km-hok 3 licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) en 1 strikt beschermde soort (Ffw, tabel 3 en Habitatrichtlijn, bijlage IV). Eén van deze soorten die volgens de rapportage uit 2011 is waargenomen, staat ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dit km-hok geen soorten van de Rode lijst waargenomen.
- *Reptielen*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 is er 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen, die bovendien ook op de Rode lijst staat. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dat kilometerhok geen reptielen waargenomen.
- *Vissen*: Volgens zowel de Natuurloket-rapportage uit 2007 en 2011 zijn er in dit km-hok geen beschermde of bedreigde vissen waargenomen.
- *Dagvlinders*: Volgens zowel de Natuurloket-rapportage uit 2007 en 2011 is er in dit km-hok 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen. In beide rapportages worden voor dit km-hok 2 soorten van de Rode lijst gemeld.

Kilometerhok 180-440

- *Vaatplanten*: Ten opzichte van de Natuurloket-rapportage uit 2007 is er niets gewijzigd. Er zijn in dit km-hok 1 licht beschermde soort (Ffw, tabel 1) en 3 soorten van de Rode lijst waargenomen.
- *Paddenstoelen*: In de Natuurloket-rapportage uit 2007 is er nog sprake van de waarneming van 1 soort paddenstoel van de Rode lijst. De rapportage uit 2011 meldt geen waarnemingen van Rode lijst-soorten meer.
- *Zoogdieren*: Er zijn volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 in totaal 5 licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) en 1 strikt beschermde soort (Ffw, tabel 3 en Habitatrichtlijnsoort van bijlage IV) in dit km-hok waargenomen. Van de waargenomen soorten staat er 1 soort ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dit km-hok geen waarnemingen van zoogdieren (niet onderzocht).
- *Vogels*: Deze groep is moeilijk te vergelijken, omdat in de Natuurloket-rapportage uit 2007 in de tabellen onderscheid werd gemaakt tussen broed- en watervogels. Uit de rapportage van 2011 blijkt dat er 54 soorten vogels in het km-hok zijn waargenomen, waarvan 17 soorten van de Rode lijst.
- *Amfibieën*: Volgens zowel de Natuurloket-rapportage uit 2007 en 2011 zijn er in dit km-hok 4 licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) waargenomen. Verder is er volgens de rapportage uit 2011 sprake van een waarneming van 1 strikt beschermde soort (Ffw, tabel 3 en Habitatrichtlijn, bijlage IV). Volgens de rapportage uit 2007 was die soort nog niet waargenomen. Eén van deze soorten die volgens de rapportage uit 2011 is waargenomen, staat ook op de Rode lijst. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dit km-hok geen soorten van de Rode lijst waargenomen.
- *Reptielen*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 is er 1 zwaarder beschermde soort (Ffw, tabel 2 of 3) waargenomen, die bovendien ook op de Rode lijst staat. Volgens de rapportage uit 2007 waren in dat kilometerhok geen reptielen waargenomen.
- *Vissen*: Volgens zowel de Natuurloket-rapportage uit 2007 en 2011 zijn er in dit km-hok geen beschermde of bedreigde vissen waargenomen.
- *Dagvlinders*: Volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 zijn er in dit km-hok, geen beschermde soorten vlinders maar wel 1 soort van de Rode lijst waargenomen. Volgens de rapportage uit 2007 waren er in dit km-hok geen beschermde vlinders of vlindersoorten van de Rode lijst waargenomen.

In de beschouwde kilometerhokken komen onder andere op basis van de Flora- en Faunawet beschermde soorten vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en dagvlinders voor. Ook komen er op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn beschermde zoogdieren, vogels en amfibieën voor. Daarnaast is een aantal soorten vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en dagvlinders van de Rode Lijst in dit kilometerhok aangetroffen.

Het merendeel van deze beschermde en/of bedreigde soorten is hoogst waarschijnlijk aangetroffen in het Vogelrichtlijngebied ten noorden van de Randwijkse Rijndijk.

Gezien de aard van de verschillende deelgebieden van het Centrumplan Heteren (alleen percelen binnen de bebouwde kom), werd in 2007 de aanwezigheid van bovengenoemde beschermde soorten of soortgroepen in de plangebieden zelf (i.c. de gebieden waar de daadwerkelijke nieuwbouwactiviteiten gepland zijn), niet waarschijnlijk geacht. Het veldwerk in 2007 heeft dit vermoeden bevestigd.

De verschillen in de gegevens van het natuurloket uit 2007 en 2011 zijn relatief gering. Per soortgroep zijn er volgens de Natuurloket-rapportage uit 2011 soms 1 of 2 beschermde soorten meer aangetroffen dan volgens de rapportage uit 2007. Belangrijke uitzondering zijn de zoogdieren. Dat komt omdat de kilometerhokken volgens de rapportage uit 2007 nog niet op zoogdieren waren onderzocht.

De thans in de km-hokken van het studiegebied waargenomen zoogdieren behoren over het algemeen tot de licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1). Het handelt hierbij vaak om soorten zoals muizen, mol egel, ree, haas of konijn. De zwaarder beschermde soorten betreffen waarschijnlijk vooral vleermuizen. Vleermuizen kunnen wel regelmatig in stedelijke bebouwing worden aangetroffen. Daarom is, net als tijdens het veldwerk in 2007, speciaal aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van vleermuizen.

Tijdens het veldwerk is uiteraard gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van al deze soortgroepen in het plangebied.

3 Resultaten veldbezoek

De resultaten van het veldbezoek zijn per deelgebied weergegeven.

3.1. Deelgebied Schoutenkamp

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

In de gebouwen op de locatie zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten en gaten in de buitenmuren die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden. Voorts zijn er spleten en kieren onder de dakbedekking die als schuilplaats kunnen dienen.

De zolder van het voormalige parochiegebouw, waarin nu de peuterspeelzaal gevestigd is, wordt niet geschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze ruimte is daarvoor niet voldoende geïsoleerd. De gehele dakbedekking bestaat uit slechts één laag dakpannen. Alleen aan het gedeelte van het dak dat naar het westen gericht is heeft een extra isolatielaag. De schommelende temperaturen als gevolg hiervan en de tochtige atmosfeer maken de ruimte ongeschikt voor vleermuizen.

Vogels

De ruimtes tussen de dakpannen op het dak van de peuterspeelzaal bieden mogelijk broedruimte voor onder andere de Huismus. Op het moment van de inventarisatie zijn echter op het gebouw geen broedende mussen of andere vogelsoorten waargenomen.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit bestrating (parkeerplaats), een aantal soortenarme perken en een speelveldje.

De speeltuin is mogelijk geschikt als foerageerplaats voor de Egel (door de aanwezigheid van regenwormen). Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake.

Tijdens het veldbezoek is deze soort echter niet waargenomen, maar bij een intensievere inventarisatie zou deze mogelijk wel kunnen worden aangetroffen. Aan enkele dakspanten zijn wespennesten gevonden.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De bovenstaande bevindingen zijn anno 2011 nog steeds van toepassing, Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde vogelnesten. Een bewoner van een aanliggend pand gaf aan, dat er in zijn tuin bijna nooit vleermuizen werden gezien.

Mogelijk komen in het plangebied wel licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) zoals muizen of egels voor. Deze zijn echter niet relevant, omdat voor deze categorie bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de Ffw-ontheffingsplicht.

In bijlage 3A zijn enkele foto's van het plangebied opgenomen.

3.2. Deelgebied Julianaschool

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

In de gebouwen en de bomen op het terrein zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat deze door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten in de buitenmuren van de gebouwen die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

De beheerders van de gebouwen hebben gemeld dat er op de Julianaschool geen zolder aanwezig is, maar dat dit wel het geval is bij de Bongerd. Inspectie van de zolder op de Bongerd wees uit dat het een warme, stoffige ruimte betreft, die via de tl-kassen in directe verbinding met lucht in de sporthal zelf staat. Met name vanwege de instabiele temperatuur is dit type ruimte ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn hier dan ook geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

De dakbedekking van de sporthal daarentegen biedt wel mogelijkheden als schuilplaats voor vleermuizen. Het betreft hier asbest golfplaten met voldoende ruimte eronder. Deze spleten kunnen als dagverblijf gebruikt worden. Ook hier zijn echter geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

Vogels

Op het terrein zijn diverse geschikte broedplaatsen voor algemene zangvogels gevonden. De conifeer op de zuidkant van het terrein biedt een uitstekende broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de Merel of de Huismus. Ook in de heg, die de tuin van de school omsluit, en de monumentale linde en beuk op de noordzijde van het terrein, kunnen dienen als broedgelegenheid voor diverse vogelsoorten.

Daarbij komt dat pal voor het luik dat toegang biedt tot de zolder van sporthal 'de Bongerd', een verlaten vogelnest is aangetroffen. Ook op dit type locaties op de gebouwen en onder dakpannen en -spleten kunnen vogels tot broeden komen.

Dit leidt tot de conclusie dat de locatie een potentieel broedgebied voor vogels is, en dat het bovendien eerder als broedgebied heeft gefungeerd.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Op het terrein zijn geen andere beschermde dier- of plantensoorten aangetroffen. De aard van het terrein en de daarop aanwezige overhoekjes vormen echter wel een potentieel habitat voor een aantal beschermde soorten. De overhoekjes zijn op de volgende plaatsen aangetroffen:

1. In de tuin van de school, in de zuidoostelijke hoek. Hier ligt een berg takken met bladeren en ander tuinafval.
2. Aan het eind van de smalle ruimte tussen de Julianaschool en sporthal de Bongerd, direct achter het hok van de tennisvereniging. Hier ligt een hoop dode bladeren en een kleine hoeveelheid losjes opgestapeld puin.

Beide plaatsen zijn geschikt als schuilplaats voor beschermde zoogdieren en amfibieën. Het gaat hierbij om soorten, zoals de Egel, de Pad, de Bruine Kikker en de Kleine Watersalamander. Daarnaast biedt de tuin van de school (grasveld, struiken, perken) foerageermogelijkheden voor de Egel en de Pad. Deze soorten zijn tijdens het veldbezoek echter niet waargenomen, maar zouden bij een intensievere inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De bovenstaande bevindingen zijn anno 2011 nog steeds van toepassing, Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde vogelnesten.

In de aanwezige beplanting rond de gebouwen (zoals de bomen, de grote conifeer en de heg) zullen ongetwijfeld vogels broeden (nu niet gesignaleerd). Zolang er echter geen broedende vogels worden verstoord (zie daarvoor de 6. Aanbevelingen), levert dit in het kader van de Flora- en faunawet geen problemen op.

Mogelijk komen in (de tuinen in) het plangebied wel licht beschermde soorten (Ffw, tabel 1) zoals muizen, egels, gewone pad of bruine kikker voor. Deze zijn echter niet relevant, omdat voor deze categorie bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de Ffw-ontheffingsplicht.

In bijlage 3B zijn enkele foto's van dit plangebied opgenomen.

3.3. Deelgebied De Beemdhof

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein (de C-1000 en het voormalige reisbureautje) zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat deze door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er ventilatiegaten in de buitenmuren aanwezig voor vleermuizen als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

De zolder van de huidige C-1000 is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De ruimtes worden door het winkelpersoneel intensief gebruikt als bedrijfskantine of opslagruimte van werkvoorraden. Ook is er een CV installatie aanwezig.

Hoewel er geen sporen van vleermuizen zijn aangetroffen, is het niet uitgesloten dat een aantal vleermuissoorten toch gebruik maakt van de gebouwen als dagverblijf. In dat geval zullen de dieren zich in spouwmuren of onder dakpannen verscholen hebben.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel bijna uitsluitend uit bestrating (parkeerplaats en trottoirs) en een klein stukje gras. Er zijn ook geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De bovenstaande bevindingen zijn anno 2011 nog steeds van toepassing, Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde vogelnesten in of rond de gebouwen.

In bijlage 3C zijn enkele foto's van dit plangebied opgenomen.

3.4. Deelgebied Liefkenshoek

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein (zowel de bibliotheek als de seniorenwoningen) zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. Wel zijn er spleten in de buitenmuren die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name de dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden.

In de bibliotheek op de Liefkenshoek is een zolder aanwezig. Inspectie van deze ruimte wees uit dat deze ingesloten zolder niet in verbinding staat met de buitenlucht, en voor vleermuizen dus ontoegankelijk is. Daarnaast is de ruimte ongeschikt als verblijfplaats vanwege de hoge temperatuur. Er zijn op deze zolder dan ook geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

De dakbedekking en met name de gevelplanken van de bibliotheek daarentegen bieden wel mogelijkheden als schuilplaats voor vleermuizen. De ruimte tussen de gevelplanken is groot genoeg om door vleermuizen als schuilplaats gebruikt te kunnen worden. Ook hier zijn echter geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

Vogels

Op het terrein zijn diverse geschikte broedplaatsen voor algemene zangvogels gevonden. Met name een aantal coniferen en andere dichte struiken in de tuinen van de seniorenwoningen bieden een uitstekende broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de Merel of de Huismus. Bovendien is er een aantal nestkasten opgehangen aan de buitenmuren van de seniorenwoningen. Het is goed mogelijk dat enkele van deze nestkasten in het komende seizoen zullen gaan dienen als broedruimte voor de Koolmees of de Pimpelmees.

Tijdens het veldbezoek is er rond de seniorenwoningen een paartje Huismussen gesignaleerd, dat mogelijk tot broeden zal komen op deze locatie.

Dit leidt tot de conclusie dat de locatie een potentieel broedgebied is voor vogels.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit gazons, bestrating en een aantal soortenarme perken. Wel staat langs de oostkant van de Irisstraat een aantal volgroeide lepen, die voor een versterking van de ecologische functie in de bebouwde kom zorgen.

Het is mogelijk dat de Egel de gazons gebruikt als foerageerterrin door de aanwezigheid van regenwormen. Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake. Er zijn geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De bibliotheek is medio 2011 nog niet gesloopt. Op het naastgelegen terrein zijn echter wel volop bouwwerkzaamheden aan de gang (zie ook de foto's van bijlage 3D). Verder zijn de bevindingen uit 2007 anno 2011 nog steeds onverkort van toepassing. Er zijn ook in 2011 geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde vogelnesten.

Mogelijk komen in (de tuinen in) het plangebied wel licht beschermde diersoorten (Ffw, tabel 1) zoals muizen of egels voor. Deze zijn echter niet relevant, omdat voor deze categorie bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de Ffw-ontheffingsplicht.

3.5. Deelgebied Haafakkers

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

In de gebouwen op het terrein zijn geen sporen aangetroffen die erop wijzen dat het gebouw door vleermuizen als rustplaats wordt gebruikt. De beheerders van de gebouwen hebben gemeld dat er op de Haafakkers geen zolder aanwezig is. Wel zijn er ventilatiegaten in de buitenmuren aanwezig, die als toegang kunnen dienen tot de spouwmuur. Met name dwergvleermuizen kunnen zich in die spouwmuren ophouden. Veel van de ventilatiegaten in de muren van de Haafakkers zijn echter afgesloten met een stukje volièregaas (zie bijlage 2 van briefrapport HPU.07.00470). Hierdoor is de spouw op vele plekken ontoegankelijk gemaakt voor vleermuizen.

Hoewel de toegang tot de spouw voor vleermuizen is bemoeilijkt, en er voorts geen sporen van de dieren zijn aangetroffen, kan niet geheel worden uitgesloten dat een aantal vleermuissoorten toch gebruik maakt van het gebouw als verblijfplaats.

Overige beschermde plant- en diersoorten

Verder zijn op het terrein geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er andere beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn of zouden kunnen voorkomen. Behalve de aanwezige gebouwen bestaat het perceel uit bestrating (speelplaats), een aantal soortenarme perken, vrijstaande bomen en een stukje grasveld.

Het is wel mogelijk dat de Egel dit grasveld gebruikt als foerageerterrin door de aanwezigheid van regenwormen. Van mogelijke verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake. Deze soort is tijdens het veldbezoek echter niet waargenomen, maar zou bij een intensievere inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

De kans dat er vogels in dit gebied tot broeden komen, wordt nihil geacht. Er zijn geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De gebouwen zijn inmiddels gesloopt. Het terrein bestaat thans uit een zandvlakte met een spaarzame vegetatie. Naast wilde planten komen er ook planten uit de omliggende tuinen voor. Er staan bijvoorbeeld dubbelbloemige papavers (*Papaver somniferum*). Dat kunnen zowel wilde planten zijn, maar ook planten afkomstig uit de omliggende tuinen. Er zijn geen beschermde plantensoorten op het terrein aangetroffen.

In bijlage 3E zijn enkele foto's van dit plangebied opgenomen.

3.6. Deelgebied De Klimboom

Bevindingen veldbezoek in 2007

Vleermuizen

Op het terrein zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Ook wordt het gebied niet geschikt geacht als een essentieel foerageergebied voor vleermuizen (voornamelijk lage begroeiing).

Overige beschermde dier- en plantensoorten

Op het terrein zijn geen bevindingen gedaan die erop wijzen dat er beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. Het plantsoentje bestaat uit gazon, hoge, open struikgewas, laag (kniehoog) gesloten struikgewas en een enkele vrijstaande boom.

Wel is mogelijk dat de Egel het gazon gebruikt als foerageerterrein door de aanwezigheid van regenwormen. Ook biedt het lage gesloten struikgewas voldoende bescherming om te kunnen dienen als nestlocatie voor diersoorten als de Egel en vogels.

Tijdens het veldbezoek zijn geen broedende vogels of andere beschermde planten of dieren waargenomen, maar zouden bij een intensievere en/of volgende inventarisatie mogelijk wel in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

Bevindingen veldbezoek d.d. 13-7-2011

De bevindingen uit 2007 zijn in 2011 nog steeds van toepassing. Het plantsoentje kan misschien wel als foerageergebied voor vleermuizen fungeren, maar ook in het omliggende gebied zijn ruimschoots vergelijkbare foerageeromstandigheden voorhanden.

De wel aanwezige bomen zijn nog wel nadrukkelijk nagekeken op holen en spleten die mogelijk als verblijfplaats van vleermuizen en/of jaarrond gebruikte vogelnest/hol zou kunnen fungeren. Bovendien is gekeken of de nabijgelegen school sporen van vleermuisverblijven vertonen. Dit was echter niet het geval (zie ook de foto's van bijlage 3F).

Er zijn in 2011 dus ook geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde vogelnesten.

Mogelijk komen in (de tuinen in) het plangebied wel licht beschermde diersoorten (Ffw, tabel 1) zoals muizen of egels voor. Deze zijn echter niet relevant, omdat voor deze categorie bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de Ffw-ontheffingsplicht.

4 Beschermingsformules

4.1 Wet- en regelgeving

De beschermingsstatus van een natuurgebied of van plant- of diersoorten wordt onder meer ontleend aan de volgende (inter)nationale wetgeving en/of beleid:

☐	De Flora- en faunawet	(soortbescherming)
☐	Rode lijsten	(soortbescherming)
☐	De Natuurbeschermingswet 1998	(gebiedsbescherming)
☐	De Ecologische Hoofd Structuur (EHS)	(gebiedsbescherming)
☐	De EG Habitat- en EG Vogelrichtlijn	(gebieds- en soortbescherming)
☐	De Conventie van Bern	(soortbescherming)
☐	Het verdrag van Ramsar	(gebieds- en soortbescherming)
☐	Het verdrag van Bonn	(gebieds- en soortbescherming)

De mate van bescherming is geregeld in zogenaamde beschermingsformules. In het kader van dit onderzoek is voornamelijk de ontheffingsplicht ex artikel 75 Flora en faunawet van belang. In deze wet zijn namelijk ook de beschermingseisen van het meeste internationale wet- en regelgeving opgenomen.

Flora- en faunawet (Ffw)

Voor beschermde diersoorten gelden verbodsbepalingen gericht op het vangen, doden, vervoeren, verhandelen, verontrusten van deze dieren en op het verstoren of vernielen van zijn nest-, hol-, voortplantings-, of rustplaats en het verbod tot rapen en vernielen van eieren van deze beschermde diersoorten. Bijna alle zoogdieren, reptielen, amfibieën en vogels zijn beschermd op basis van de Flora- en Faunawet. In het navolgende zijn de juridische kaders van de Ffw geschetst.

Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets (tabel 1)

Bijlage 4 van de "Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet" bevat een lijst met soorten waarvoor bij reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Indien de vrijstelling niet van toepassing is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets. In dit geval gaat het om ruimtelijke ontwikkelingen en is de vrijstellingsregeling van toepassing.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Egel, Mol, Konijn, Bruine kikker en Gewone pad.

Beschermde soorten waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets (tabel 2)

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen, op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen".

Indien er geen goedgekeurde gedragscode is, moet een aanvraag voor een ontheffing worden ingediend. Deze aanvraag wordt beoordeeld op basis van de lichte toets. Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Damhert, Wild zwijn, Kleine modderkruiper en Steenmarter.

- **Beschermden soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets (tabel 3) en die vermeld staan in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermden dier- en planten-soorten.**

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen.

De in het Besluit vrijstelling beschermden dier- en plantensoort art. 3 genoemde belangen omvatten:

- de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (a)
- de bescherming van flora en fauna (b)
- de veiligheid van het luchtverkeer (c)
- de volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- dwingende redenen van groot openbaar belang (e)
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom (f)
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren (g)
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de land-bouw en in de bosbouw (h)
- bestendig gebruik (i)
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: Das, Boommarter, Adder, Hazelworm en Bittervoorn.

- **Beschermden soorten waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets (tabel 3) die vermeld staan in bijlage IV van de Habitatrictlijn.**

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de Habitatrictlijn genoemde belangen.

De in de Habitatrictlijn genoemde belangen voor een ruimtelijke ingreep omvatten:

- de bescherming van flora en fauna
- de volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van groot openbaar belang

Er is geen ontheffing mogelijk voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Als er geen sprake is van één (of meer) van bovenstaande belangen dan is de enige mogelijkheid voor het uitvoeren van de werkzaamheden te zorgen dat de Flora- en faunawet niet wordt overtreden. Dit kan door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, waarbij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort behouden blijven. Dienst Regelingen beoordeelt of de maatregelen voldoende zijn en of er inderdaad geen overtreding van de Flora- en faunawet plaats vindt.

Voorbeelden van soorten uit deze categorie zijn: alle soorten vleermuizen, Kamsalamander, Poelkikker en Rugstreepad.

□ Bescherming van vogelnesten

Bij een aanvraag voor een ontheffing voor vogels geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de Vogelrichtlijn genoemde belangen.

De in de Vogelrichtlijn genoemde belangen omvatten:

- de bescherming van flora en fauna
- de veiligheid van het luchtverkeer
- de volksgezondheid of openbare veiligheid

Er is geen ontheffing mogelijk voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of vanwege een dringende reden van groot openbaar belang. Als er geen sprake is van één (of meer) van bovenstaande belangen dan is de enige mogelijkheid voor het uitvoeren van de werkzaamheden te zorgen dat de Flora- en faunawet niet wordt overtreden.

De Flora- en faunawet wet verdeelt de vogelnesten in twee groepen: de jaarrond beschermde vogelnesten (artikel 11 van de Flora- en faunawet) en de vogelnesten die buiten het broedseizoen niet beschermd zijn. Voor nesten die buiten het broedseizoen niet beschermd zijn geldt dat als er bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen er geen overtreding van de Flora- en faunawet plaatsvindt. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode van broedseizoen. Het gaat er om of er een broedgeval is.

Voor nesten die jaarrond beschermd zijn is de enige mogelijkheid voor het uitvoeren van de werkzaamheden te zorgen dat de Flora- en faunawet niet wordt overtreden. Dit kan door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, waarbij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort behouden blijven. Dienst Regelingen beoordeelt of de maatregelen voldoende zijn en of de Flora- en faunawet inderdaad niet overtreden wordt.

De beoordeling van de ontheffing Flora- en faunawet zoals omschreven in voorgaande paragrafen staat schematisch weergegeven in het stroomschema op de volgende pagina (figuur 3).

Met ingang van 1 oktober 2010 moet een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen door middel van een aanvraag om een omgevingsvergunning. De Minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie dient daartoe een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) af te geven.

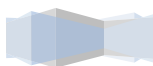
□ Beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998)

In de Natuurbeschermingswet 1998 (van kracht vanaf 2005) zijn onder andere de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR), omgezet in Nederlandse wetgeving. Dit heeft ook tot gevolg, dat er geen rechtstreekse werking meer is van de VHR. Op de activiteiten is daarom alleen het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 van toepassing.

Voor activiteiten die negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen hebben, is een Natuurbeschermingswetvergunning benodigd. De Handreiking Natuurbeschermingswet (Ministerie van LNV) geeft informatie over de wijze van vergunningverlening.

Er is echter geen enkele reden om thans een andere conclusie te trekken over de effecten van de geplande activiteiten in de verschillende deelgebieden (allen gelegen in de bebouwde kom van Heteren) op het nabij gelegen Vogelrichtinggebied (uiterwaarden Nederrijn).

Voor alle deelgebieden geldt dat negatieve effecten op dit beschermde Natura 2000-gebied zijn uitgesloten. Derhalve behoeft dit onderdeel geen verdere bespreking.

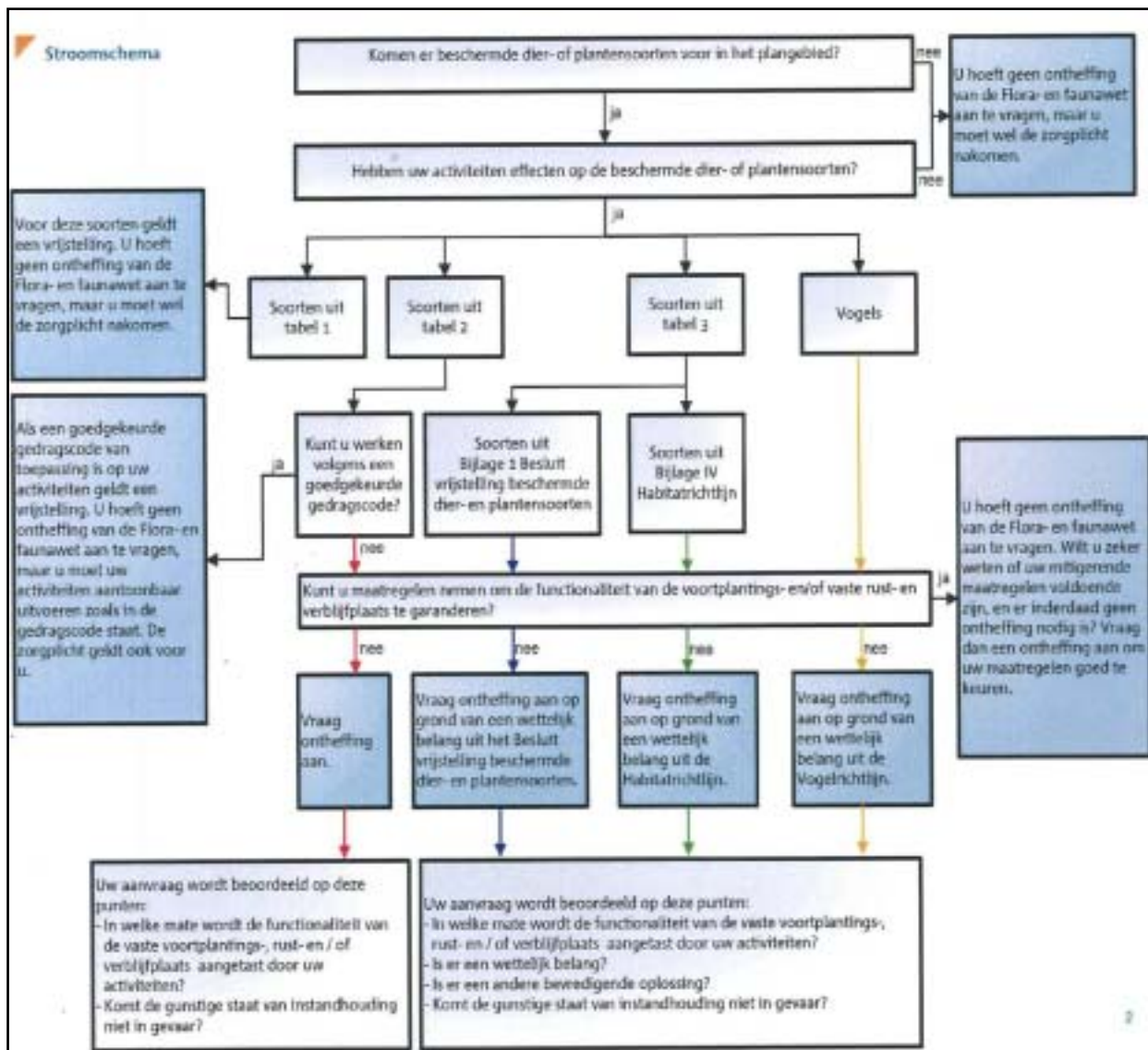

□ Toetsingskader PEHS / EHS

Het toetsingskader wordt gevormd door de Nota Ruimte en het provinciale (ruimtelijke) beleid ten aanzien van de PEHS (Provinciale Ecologische Hoofdstructuur) (provinciaal omgevingsplan). Of een activiteit toelaatbaar is, wordt voornamelijk binnen het aspect Ruimtelijke Ordening getoetst.

Aangezien de plangebieden niet binnen de EHS zijn gelegen en er ook geen sprake is van een externe werking, is een nadere toetsing niet noodzakelijk.

4.2 Toepassing beschermingformules

Figuur 3 Beoordeling ontheffing Ff-wet bij ruimtelijke ingreep (ministerie van LNV, 2009)

Op basis van de huidige informatie zijn in de verschillende deelgebieden geen beschermde soorten planten en dieren aanwezig. Daarom is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Er is wel een kleine kans dat er op enkele locaties beschermde planten of dieren aanwezig zijn. Het zal in zo'n geval waarschijnlijk om soorten gaan waarvoor een algemene vrijstelling geldt. Ook in dat geval is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

5 Conclusies

- ❑ Het is niet noodzakelijk om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

In de plangebieden zijn geen beschermde soorten planten en/of dieren aangetroffen. In het plangebied zouden mogelijk wel beschermde soorten kunnen voorkomen, maar dat betreft voornamelijk soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt.

- ❑ Indien bij sloopwerkzaamheden onverhoopt toch vleermuizen of nesten van Huismussen worden aangetroffen, dan moeten de werkzaamheden direct worden stilgelegd en moet er contact worden opgenomen met de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I. Mogelijk moet er dan alsnog een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet worden ingediend.
- ❑ De verschillende plangebieden hebben mogelijk een functie als foerageergebied voor vleermuizen. Vleermuizen zijn strikt beschermd en vallen niet onder de vrijstelling. Omdat er in de directe omgeving van de plangebieden echter voldoende andere foerageermogelijkheden voor vleermuizen zijn (met bebouwing en groenstructuren), zullen deze plangebieden geen essentieel element van het foerageergebied voor vleermuizen vormen. Omdat er derhalve geen sprake is van een (mogelijke) overtreding van de Flora- en faunawet, is een ontheffingsaanvraag voor vleermuizen niet noodzakelijk.
- ❑ Het verstoren van broedende vogels (ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen) is niet toegestaan. Hiervoor kan in principe geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden verkregen. Dergelijke verstoringen dienen dan ook te worden voorkomen (zie ook paragraaf 6. Aanbevelingen).
- ❑ Omdat er geen negatieve effecten van de geplande werkzaamheden in de verschillende deelgebieden op beschermde natuurgebieden worden veroorzaakt, is een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 niet noodzakelijk.

6 Aanbevelingen

- Om verstoring van broedende vogels uit te sluiten, is het raadzaam om voor de aanvang van werkzaamheden in het broedseizoen (globaal de periode half maart – eind augustus), een beknopte inventarisatie te verrichten naar de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Als er wel broedende vogels worden aangetroffen, moeten de versturende werkzaamheden worden uitgesteld, totdat de broedactiviteiten zijn beëindigd.

Bomen en struiken dienen bij voorkeur vóór of na het broedseizoen van vogels verwijderd te worden, tenzij de inventarisatie heeft aangetoond, dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. In dat geval mogen bomen en struiken ook in het broedseizoen worden verwijderd.

- Takken- en bladerhopen dienen bij voorkeur vóór of na de winterslaapperiode van zoogdieren en amfibieën (in de periode tussen maart en oktober) te worden verwijderd.
- Voor zover de kap van (monumentale) bomen gewenst is, dient hiervoor mogelijk een gemeentelijke ontheffing te worden aangevraagd

Ik vertrouw er op, u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd..

Hoogachtend,

Duurt-PMC

Drs. Duurt R. Zuidema

Bijlagen: 3 stuks

- Bijlage 1A t/m 1E: Detailtekeningen van de deelgebieden
- Bijlage 2: Beknopte rapportage van het natuurloket (d.d.20-07-2011)
- Bijlage 3A t/ 3F: Foto's van de deelgebieden

BIJLAGE 1A: PLANLOCATIE DEELGEBIED SCHOUTENKAMP

BIJLAGE 1B: PLANLOCATIE DEELGEBIED JULIANASCHOOL

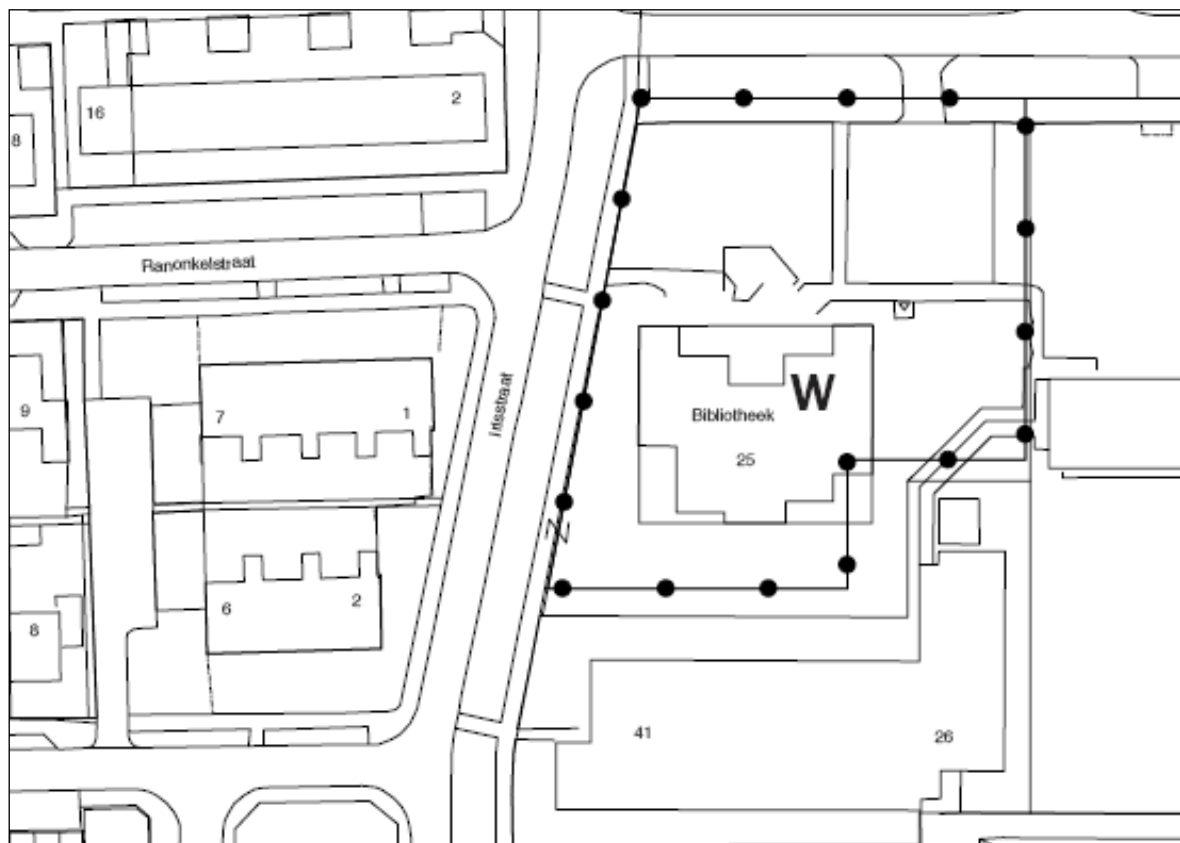

BIJLAGE 1C: PLANLOCATIE DEELGEBIED DE BEEMDHOF

BIJLAGE 1D: PLANLOCATIE DEELGEBIED LIEFKENSHOEK

BIJLAGE 1E: PLANLOCATIE DEELGEBIED HAAFAKKERS EN DEELGEBIED DE KLIMBOOM

Op bovenstaande tekening is zowel het deelgebied Haafakkers (links op de kaart) alsmede deelgebied De Klimboom (rechts op de kaart) afgebeeld.

BIJLAGE 2 HET NATUURLOKET – BEKNOPT EENMALIGE LEVERING

Rapportage + toelichting

De rapportage van het Natuurloket heeft een eigen, separate nummering

disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

naam project	Centrumplan Heteren
doel project	Opstellen bestemmingsplan
datum	wo, 20/07/2011 - 13:25
ordernummer	OHNL-2011-1314
geselecteerde kilometerhokken	179-441,180-441,180-440

Op de volgende pagina's vindt u eerst de beknopte eenmalige levering en vervolgens de toelichting erop.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de Helpdesk van Het Natuurloket:

e-mail: info@natuurloket.nl

telefoon: 0800 2356333

179-441																	
	vaaplanten	mossen	korstmossen	paddenstoelen	zoogdieren	vogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	macronachtvlinders	micronachtvlinders	libellen	sprinkhanen en krekels	overige ongewervelden	zeeorganismen	
Rode-Lijstsoorten					1	28	1	1		2							
Ffwet soorten tabel 1	2				7		4										
Ffwet soorten tabel 2+3					1		1	1	1	1							
Ffwet vogels						107											
HrI soorten bijlage II					1		1		1								
HrI soorten bijlage IV					8	107 *	5	1	7	15	3		5	6	3		
aantal soorten volledigheid onderzoek	onbepaald	niet	niet	niet	slecht	slecht/goed	onbepaald	slecht	onbepaald	goed	slecht	niet	slecht	goed	onbepaald	niet	
onderzoeksperiode	1990-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010
180-440																	
	vaaplanten	mossen	korstmossen	paddenstoelen	zoogdieren	vogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	macronachtvlinders	micronachtvlinders	libellen	sprinkhanen en krekels	overige ongewervelden	zeeorganismen	
Rode-Lijstsoorten	3					17	1	1		1					2		
Ffwet soorten tabel 1	1				5		4										
Ffwet soorten tabel 2+3					1		1	1									
Ffwet vogels						54											
HrI soorten bijlage II					1		1										
HrI soorten bijlage IV					7	54 *	5	1		15	10		6		9		
aantal soorten volledigheid onderzoek	276	5	niet	niet	slecht	slecht/goed	matig	slecht	niet	goed	matig	niet	redelijk	niet	onbepaald	niet	
onderzoeksperiode	1990-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010
180-441																	
	vaaplanten	mossen	korstmossen	paddenstoelen	zoogdieren	vogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	macronachtvlinders	micronachtvlinders	libellen	sprinkhanen en krekels	overige ongewervelden	zeeorganismen	
Rode-Lijstsoorten	10				2	34	1	1		2							
Ffwet soorten tabel 1	2				8		3										
Ffwet soorten tabel 2+3	1				2		1	1		1							
Ffwet vogels						120											
HrI soorten bijlage II					1												
HrI soorten bijlage IV					2		1										
aantal soorten volledigheid onderzoek	281	7	24	niet	10	120 *	4	1	1	16	1		5	1	4		
onderzoeksperiode	1990-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010

Toelichting op de tabel

Soortgroepen

In de gehanteerde indeling is Overige ongewervelden een diverse groep met daarin alle wespen, bijen, mieren, netvleugelige, steenvliegen, kevers, vliegen, muggen, haften, wantsen, cicaden, luizen, schorpioenvliegen en overige insecten, spinnen, mijten, hooiwagens, duizendpoten, miljoenpoten, pissebedden, kakkerlakken, oorwormen, weinigpotigen, vlokreeften, lagere kreeftachtigen, weekdieren, slakken, ringwormen, snoerwormen en wormachtigen zoals bloedzuigers.

Onder de soortgroep Zeeorganismen vallen: hydroidpoliepen, mosdiertjes, mysisgarnalen, ribkwallen, stekelhuidigen, zakpijpen, zeepissebedden, zeepokken, eendenmossels, krabbezakjes, zeespinnen en grote kreeftachtigen (kreeften, krabben en garnalen). Dit betekent dat waarnemingen van de Europese kreeft (*Astacus astacus*) en andere in zoetwater levende rivierkreeften onder Zeeorganismen te vinden zijn. Zeezoogdieren zijn te vinden onder Zoogdieren.

Rode-Lijstsoorten

In de tabel staat voor elk kilometerhok per soortgroep vermeld hoeveel soorten op de Rode Lijst staan. Rode Lijsten worden formeel vastgesteld door het ministerie van LNV. De gehanteerde Rode Lijsten zijn (inclusief link naar website van ministerie van LNV met verwijzing naar pdf van het besluit):

vaatplanten:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
mossen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
korstmossen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ¹
paddenstoelen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ²
zoogdieren:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
vogels:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
amfibieën:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
reptielen:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
vissen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
dagvlinders:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
macronachtvlinders:	geen Rode Lijst
micronachtvlinders:	geen Rode Lijst
libellen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
sprinkhanen en krekels:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
overige ongewervelden:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ³
zeeorganismen:	geen Rode Lijst

Ffwet soorten tabel 1

Alle soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet, te vinden in de pdf op de website van het ministerie van LNV ([beschermde soorten van de Flora- en faunawet](#)).

¹ Na vaststelling van de Rode Lijst is gebleken dat *Haematomma ochroleucum* onterecht op de Rode Lijst stond; deze is er vervolgens van afgehaald ([verantwoording Database Soorten in wetgeving en beleid](#)).

² De Rode Lijst voor paddenstoelen uit 2009 is nog niet geïmplementeerd in de NDFF; hier vindt u het Besluit: [Besluit Rode Lijsten 4 september 2009](#).

³ het gaat hier om besluiten voor de soortgroepen bijen, kokerjuffers, steenvliegen, haften, platwormen en land- en zoetwaterweekdieren.

Ffwet soorten tabel 2+3

Soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, te vinden in de pdf op de website van het ministerie van LNV ([beschermde soorten van de Flora- en faunawet](#)).

Ffwet vogels

Alle vogelsoorten, behalve exoten, zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet.

Hrl soorten bijlage II

In de Europese Habitatrichtlijn staan in Bijlage II de soorten waarvoor beschermde gebieden moeten worden aangewezen. Op de site van het ministerie van LNV kunt u een overzicht vinden van de soorten ([beschermde soorten Habitatrichtlijn Bijlage II](#)). Welke gebieden dit zijn is per soort op te zoeken via [Natura 2000-gebieden](#).

Hrl soorten bijlage IV

In de Europese Habitatrichtlijn staan op Bijlage IV de soorten aangewezen die strikt beschermd zijn; de meeste soorten staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Op de website van het ministerie van LNV kunt u een overzicht vinden: [beschermde soorten Habitatrichtlijn Bijlage IV](#).

Aantal soorten

Het totaal aantal soorten per soortgroep per kilometerhok in de periode zoals aangegeven. Meegenomen zijn alle waarnemingen:

- die geheel of gedeeltelijk binnen de selectie liggen;
- die zijn gevalideerd en daarbij de classificatie 'betrouwbaar' hebben meegekregen;
- waarvan de bronhouder heeft aangegeven dat ze uitgeleverd mogen worden.

Indien er een asterisk (*) in het veld staat betekent dit dat een deel van de waarnemingen pas na expliciete toestemming van de bronhouder mag worden uitgeleverd. Het kan dus zijn dat in de Eenmalige levering niet alle waarnemingen worden geleverd die optellen tot de Beknopte eenmalige levering. Ook kan het zijn dat deze gegevens later worden geleverd.

Volledigheid onderzoek

Voor elke soortgroep is aangegeven hoe volledig een specifiek kilometerhok is onderzocht. Er wordt hierbij gewerkt met een normering in maximaal 5 klassen: Niet, Slecht, Matig, Redelijk en Goed onderzocht. In onderstaande toelichting is per soortgroep aangegeven welke regels hierbij gehanteerd zijn en over welke periode.

Vaatplanten (1990 – 2010)

Om de volledigheid van onderzoek vast te stellen wordt het soortenaantal per kilometerhok vergeleken met het gemiddeld soortenaantal van een kilometerhok in dezelfde regio. Dit aantal is afhankelijk van onder andere bodemtype, waterhuishouding, schaal van het landschap en bodemgebruik. Daarom is de indeling van Nederland in 38 ecodistricten gebruikt als regio-indeling. Het gemiddeld aantal soorten per kilometerhok is bepaald aan de hand van inventarisaties uit het verleden. De aanname hierbij is dat de in het verleden vastgestelde floristische waarden een goede basis vormen voor een benadering van de actuele waarden. Het gemiddeld aantal aangetroffen soorten per kilometerhok loopt van 127 (grote, recente polders) tot 306 (kalkrijke duinen).

klasse	definitie
goed	aantal soorten is groter dan het gemiddelde van het ecodistrict minus de standaarddeviatie
redelijk	n.v.t.
matig	overige gevallen
slecht	aantal soorten per kilometerhok is kleiner dan 26 of, als het aantal soorten kleiner is dan het gemiddelde van het ecodistrict, minus tweemaal de standaarddeviatie.
niet	geen waarnemingen

Mossen (2000 – 2010)

Gegevens van mossen zijn veelal afkomstig van natuurgebieden en stedelijk gebied. De meeste bedreigde mossoorten komen vooral voor op vochtige plaatsen en in bossen.

klasse	definitie
goed	meer dan 30 soorten
redelijk	11-30 soorten
matig	1-10 soorten
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Korstmossen (2000 – 2010)

Gegevens van korstmossen zijn voornamelijk afkomstig van bos, heide en stuifzand, laanbomen en muren van oude gebouwen. Korstmossen kunnen in alle seizoenen worden gevonden.

klasse	definitie
goed	meer dan 20 soorten
redelijk	11-20 soorten
matig	1-10 soorten
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Paddenstoelen (2000 – 2010)

Om de volledigheid van een inventarisatie te definiëren zouden voor elk kilometerhok naast de aantallen waarnemingen en soorten ook specifieke biotoopkenmerken moeten worden meegewogen. Voor paddenstoelen is een dergelijke weging nog niet op landelijke schaal mogelijk. Vooral nog wordt uitgegaan van het globale (niet statistisch onderbouwde) ervaringsfeit dat een "serieus" onderzoek in een hok in een goede tijd minstens een bepaald aantal verschillende soorten moet opleveren, met een eveneens globale correctie voor het feit dat dit aantal in een "goed" hok met minder waarnemingen wordt bereikt dan in een "slecht" hok.

klasse	definitie
goed	250 of meer soorten; of 1000 of meer waarnemingen
redelijk	overige gevallen
matig	n.v.t.
slecht	minder dan 50 soorten; of minder dan 100 waarnemingen
niet	geen waarnemingen

Zoogdieren (2000 – 2010)

Voor zoogdieren is de onderzoekskwaliteit voor een kilometerhok bepaald op grond van twee aspecten die voor de totaalscore worden opgeteld.

1. het aantal waargenomen soorten sinds het jaar 2000

aantal soorten	aantal punten
1	0
2-4	5
5-9	10
10-99	15

2. uitvoering van een of meerdere projecten van het Netwerk Ecologische Monitoring of het VerspreidingsONderzoek LandZoogdieren (VONZ), waarin de aanwezigheid van een bepaalde set soorten (bijvoorbeeld muizen en spitsmuizen of vleermuizen) systematisch bepaald wordt.

NEM- of VONZ-project	aantal punten
braakbalmonitoring	15
vleermuiswintertellingen	30
muizen vangen met inloopvallen	30
vleermuiszoldertellingen	30
hazelmuisstellingen	10

klasse	definitie
goed	100 – 1000 punten
redelijk	65 – 99 punten
matig	25 – 64 punten
slecht	0 – 24 punten
niet	geen waarnemingen

Vogels (2000 – 2010)

In de regel wordt er bij vogels onderscheid gemaakt tussen broedvogels (reproduceren) en water- en wintervogels (foerageren en pleisteren). Voor beide wordt in de tabel de onderzoeksvolledigheid gegeven, eerst broedvogels, dan water- en wintervogels.

Voor het bepalen van de volledigheid van onderzoek wordt niet alleen gekeken naar het aantal vastgestelde soorten maar ook naar de onderzoeksintensiteit (is een gebied c.q. kilometerhok voldoende bekeken om iets te zeggen over het voorkomen van de vogelbevolking). Losse waarnemingen worden in deze berekening niet meegenomen.

Broedvogels

In de jaren 1998-2000 is er in het kader van het *Atlasproject* van de Nederlandse Broedvogels in geheel Nederland gewerkt aan het vergaren van broedvogeldata op het niveau van kilometerhokken. In besloten tot halfopen landschappen wordt 70-80% van de werkelijk in een kilometerhok aanwezige soorten vastgesteld. In open landschappen wordt uitgegaan van minimaal 80-100%. Een kilometerhok waar atlaswerk heeft plaatsgevonden wordt als redelijk onderzocht gekwalificeerd.

Het *Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB)* is in zijn huidige opzet in 1996 van start gegaan. Het richt zich op het jaarlijks verzamelen van de aantallen broedgevallen van in kolonies broedende soorten en de aantallen broedgevallen van zeldzame soorten. Van een selectie van zeldzame broedvogelsoorten wordt hierbij ook de verspreiding jaarlijks in kaart gebracht. Van de kolonievogelsoorten mag uitgegaan worden van een vrijwel landdekkende inventarisatie.

Een kilometerhok is matig onderzocht als er na 1993 drie of meer keren een kolonie- en/of zeldzame soort is gemeld.

Het *Broedvogel Monitoring Project (BMP)* is in 1984 van start gegaan en heeft tot doel de aantalveranderingen van min of meer algemene vogelsoorten te volgen. In vaste proefvlakken van 15 tot 500 hectare groot verspreid over Nederland wordt jaarlijks een vaste selectie aan soorten onderzocht. De selectie van soorten kan bestaan uit alle soorten of uit een set van bijzondere soorten, bijvoorbeeld alleen weidevogels (BMP-W). Een kilometerhok is goed onderzocht als er na 1995 twee keer een proefvlak is onderzocht. Als er een BMP-W proefvlak is onderzocht is het kilometerhok redelijk onderzocht.

klasse	definitie
goed	na 1995 twee keer een proefvlak BMP
redelijk	proefvlak BMP-W; of atlasproject 1998-2000
matig	drie of meer keer een kolonie- of zeldzame soort (LSB) gemeld
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Water- en wintervogels

Vanaf seizoen 1992/93 is de coördinatie van de *watervogeltellingen* ondergebracht bij SOVON. Het gaat daarbij om de maandelijkse ganzen- en zwanentellingen, maandelijkse tellingen van de Zoete Rijkswateren, de midwintertelling in januari en tellingen in de Waddenzee. Bij een evaluatie van deze verscheidenheid aan watervogelprojecten, bleek de genoemde opzet niet geheel te voldoen. Door de projectmatige aanpak bleef de informatie over het voorkomen van watervogels versnipperd. Met ingang van het winterhalfjaar 2000/01 is het netwerk aan telgebieden uitgebreid, wordt het merendeel van de belangrijke watervogelgebieden in het winterhalfjaar maandelijks geteld en worden alle projectresultaten in een gezamenlijk rapport opgenomen.

Een kilometerhok is goed onderzocht als er >25 maanden geteld is in de laatste 5 jaar. Als er >10 en <25 maanden is geteld in de laatste 5 jaar is het hok redelijk onderzocht. >5 en <10 maanden geteld is matig onderzocht.

Het *Punt Transect Tellingenproject (PTT)* is het oudste monitoringproject van SOVON en werd in 1978 in het leven geroepen omdat van veel, vooral algemeen voorkomende, wintervogels vrijwel niets bekend was over de aantalsontwikkelingen binnen Nederland. De doelstellingen van het door SOVON en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) opgezette project waren (a) het volgen van de aantalsontwikkelingen van zoveel mogelijk soorten winter- en trekvogels door de jaren heen, zo mogelijk in relatie tot de achterliggende oorzaken en (b) het volgen van de veranderingen in de verspreiding van winter- en trekvogels. De uitvoering van het project is op alle punten gestandaardiseerd en houdt in dat waarnemers puntsgewijs op een vaste route gedurende een vaste tijd alle vogels tellen.

Als er minimaal 2 punten meerjarig zijn onderzocht is het kilometerhok matig onderzocht. In alle andere gevallen is het kilometerhok slecht onderzocht.

klasse	definitie
goed	watervogeltellingen gedurende meer dan 24 maanden in de afgelopen 5 jaar
redelijk	watervogeltellingen gedurende 11 tot 24 maanden in de afgelopen 5 jaar
matig	meerjarig PTT van minimaal 2 punten; of watervogeltellingen gedurende 5 – 10 maanden in de afgelopen 5 jaar
slecht	niet minimaal 2 punten meerjarig PTT; of watervogeltellingen gedurende minder dan 5 maanden in de afgelopen 5 jaar
niet	geen waarnemingen

Amfibieën (2000 – 2010)

Het aantal waarnemingen is in eerste instantiebepalend voor de onderzoekskwaliteit. Daarnaast worden er correcties toegepast op basis van de periode waarin de waarnemingen zijn gedaan en op basis van de aantallen soorten die wel of niet op de Rode Lijst staan.

klasse	definitie
goed	meetnetactiviteit in het kilometerhok; of meer dan 15 waarnemingen
redelijk	8 – 14 waarnemingen
matig	3 – 7 waarnemingen
slecht	1 – 2 waarnemingen
niet	geen waarnemingen

correctie 1

Voor elke soort zijn zogenaamde "vroeg" en "late" perioden van waarnemingen vastgesteld. Indien er in een kilometerhok meerdere waarnemingen uit de vroeg en de late periode zijn gedaan, wordt een klasse hoger aan het kilometerhok gekoppeld.

waarneming van:	periode
een willekeurige salamander in de periode februari – april	vroeg
een Gewone pad, Heikikker of Bruine kikker in de periode februari – juni	vroeg
een willekeurige salamander in de periode mei – augustus	laat
een willekeurige pad of kikker in de periode mei – augustus NIET zijnde van de Gewone pad of Heikikker of Bruine kikker	laat

correctie 2

Bovenop de bovenstaande indeling en eerste correctie vindt nog een tweede correctie plaats als onderstaande geldt. Dit gebeurt alleen indien er sprake is van een exacte overeenkomst; is dat niet het geval dan vindt er geen verdere correctie plaats.

aantal Rode-Lijstsoorten	aantal soorten niet op de Rode Lijst	correctie
1 of meer	5 of meer	een klasse hoger
2 of meer	4	een klasse hoger
3 of meer	3	een klasse hoger
1 of meer	0	een klasse lager indien Matig, Redelijk of Goed onderzocht

Reptielen (2000 – 2010)

Het aantal waarnemingen is in eerste instantie bepalend voor de onderzoekskwaliteit. Daarnaast worden er correcties toegepast op basis van de periode waarin de waarnemingen zijn gedaan en op basis van de aantallen soorten die wel of niet op de Rode Lijst staan.

klasse	definitie
goed	meetnetactiviteit in het kilometerhok; of meer dan 8 waarnemingen
redelijk	4 – 7 waarnemingen
matig	2 – 3 waarnemingen
slecht	1 waarneming
niet	geen waarnemingen

correctie 1

Voor elke soort zijn zogenaamde "vroeg" en "late" perioden van waarnemingen vastgesteld. Indien er in een kilometerhok meerdere waarnemingen uit de vroeg en de late periode zijn gedaan, wordt een klasse hoger aan het kilometerhok gekoppeld.

waarneming in de maanden:	periode
februari - mei	vroeg
juni - augustus	laat

correctie 2

Bovenop de bovenstaande indeling en eerste correctie vindt nog een tweede correctie plaats als onderstaande geldt. Dit gebeurt alleen indien er sprake is van een exacte overeenkomst; is dat niet het geval dan vindt er geen verdere correctie plaats.

aantal Rode-Lijstsoorten	correctie (indien mogelijk)
als Gladde slang is gezien	een klasse hoger
als naast Gladde slang ook andere soort gezien	twee klassen hoger
als of Adder of Ringslang of Hazelworm of Muurhagedis gezien	eenklasse hoger

Vissen (2000 – 2010)

De inventarisatieactiviteit voor vissen is hoofdzakelijk gebaseerd op het aantal aangetroffen soorten en het aantal bezoeken per kilometerhok. In de goed onderzochte hokken wordt een goed beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna in de genoemde onderzoeksjaren. Aanvullingen op deze soortenlijst kunnen voornamelijk nog verwacht worden bij toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieuomstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten.

Van de redelijk onderzochte hokken wordt geen volledig beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna. Aanvullingen kunnen verwacht worden door meer veldwerk, toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieuomstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten. Slecht onderzocht zijn alle kilometerhokken die niet in een van beide bovengenoemde categorieën vallen.

De waarnemingen in het databestand van RAVON hebben hoofdzakelijk betrekking op vangsten met een steeknet. Elk vangstmiddel is echter selectief: het steeknet levert vooral veel jonge vis op en kleinere vissoorten. Juist veel van deze kleinere soorten vallen onder de Flora- en faunawet of de Habitatrichtlijn. Het schepnet is met name geschikt voor kwalitatieve bemonstering van kleinere watertypen als beken, sloten, weteringen en poelen. Voor meer kwantitatieve bemonsteringen worden doorgaans andere methodieken toegepast.

klasse	definitie
goed	10 of meer soorten
redelijk	5 – 9 soorten; of 3 – 4 soorten, waarbij verhouding "aantal waarnemingen:aantal soorten" 2 of groter
matig	3 – 4 soorten, waarbij verhouding "aantal waarnemingen:aantal soorten" kleiner dan 2
slecht	1 – 2 soorten
niet	geen waarnemingen

Dagvlinders (2000 – 2010)

Dagvlinders vliegen niet gedurende het gehele jaar. Sommige soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan vier tot zes weken als vlinder aanwezig is. De in het bestand opgeslagen waarnemingen zijn grotendeels gebaseerd op de waarnemingen van vlinders en slechts incidenteel op die van eitjes, rupsen of poppen. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar vlinders is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de spreiding van de bezoeken over het seizoen in een kilometerhok waarbij aangenomen wordt dat in zeelei, laagveen- en rivierengebieden gemiddeld minder soorten worden vastgesteld. Voor elke periode in het jaar dat het zinvol is om naar vlinders te kijken wordt een puntenaantal toegekend. Hierbij wordt niet meer gekeken naar het aantal waarnemingen in die periode.

periode	week	punten
A 1 januari – 31 maart en/of 30 september – 31 december	1 – 13, 40 – 52	1
B 1 april – 12 mei	14 – 19	1
C 13 mei – 9 juni	20 – 23	3
D 10 juni – 7 juli	24 – 27	2
E 8 juli – 4 augustus	28 – 31	4
F 5 augustus – 29 september	32 – 39	2
G geen datum, wel jaar	0	1

klasse	definitie
goed	hogere zandgronden, duingebied en Zuid-Limburg: 10 of meer punten zeeklei, laagveen en rivierengebied: 8 of meer punten
redelijk	hogere zandgronden, duingebied en Zuid-Limburg: 5 – 9 punten zeeklei, laagveen en rivierengebied: 5 – 7 punten
matig	3 – 4 punten
slecht	1 – 2 punten
niet	0 punten

Nachtvlinders (micro's en macro's)

De groepen van macro- en micronachtvlinders zijn soortenrijke groepen. Uit ervaring is gebleken dat het niet makkelijk is om alle soorten die in een hok voorkomen binnen enkele bezoeken en met slechts enkele onderzoeksmethoden vast te stellen. Goed nachtvlinderonderzoek bestaat daardoor eigenlijk uit het veelvuldig bezoeken van een gebied gedurende vele jaren en in vele seizoenen met verschillende technieken (licht, stroopsmeren, zichtwaarnemingen, etc.). Pas dan kan er een completere indruk bestaan van het werkelijke aantal soorten dat er voor komt. Om een indicatie te hebben van de soortenrijkdom in een gebied is het noodzakelijk de kennis van de omliggende hokken te betrekken bij de bepaling voor een onderzoeksdekking. De nu gehanteerde methode gaat uit van de verhouding tussen het aantal waargenomen soorten en het aantal theoretisch waar te nemen soorten. Dit geschiedt voor beide soortgroepen apart. Dat moet ook wel, want het aantal waarnemers, het aantal soorten en het aantal waarnemingen per groep verschilt enorm.

Voor beide soortgroepen wordt per kilometerhok het aantal soorten bepaald dat er is vastgesteld en het aantal soorten dat er theoretisch zou kunnen voorkomen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kennis over omliggende hokken. De verhouding van beide aantallen resulteert in het algemeen in een zeer laag getal, want vaak ligt het aantal waargenomen soorten enorm veel lager dan het aantal te verwachten soorten. De oorzaak is meestal dat er nog niet voldoende onderzoek is geweest in een gebied. De resulterende waarden worden nu verder geclassificeerd op basis van het oordeel van een expert.

klasse	definitie; percentage aangetroffen soorten van theoretisch totaal aantal
goed	21% – 100%
redelijk	7% - 20%
matig	4% - 6%
slecht	0% - 3%
niet	geen waarnemingen

Libellen (2000 – 2010)

Libellen vliegen niet gedurende het gehele jaar. De meeste soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan zes tot acht weken duurt. De waarnemingen zijn gebaseerd op de waarnemingen van libellen en slechts incidenteel op die van larven of larvenhuidjes. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar libellen is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de hoeveelheid waarnemingen in een kilometerhok en het aantal maanden dat er waarnemingen zijn gedaan.

klasse	definitie
goed	waarnemingen uit meer dan 3 maanden; of meer dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden; of meer dan 25 waarnemingen uit minimaal 1 maand
redelijk	10 of minder waarnemingen uit 2 of 3 maanden; of minder dan 26 waarnemingen uit 1 maand
matig	10 of minder waarnemingen, waarbij de gezamenlijke set van waarnemingen uit maximaal 1 maand
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Sprinkhanen (2000 – 2010)

Bijna alle soorten sprinkhanen zijn in de nazomer aan te treffen. Het is daardoor mogelijk om tijdens twee bezoeken de sprinkhaanfauna van een gebied goed in kaart te brengen (onderzoeksintensiteit = goed). Als er slechts 1 bezoek aan een gebied is afgelegd kunnen er soorten zijn gemist (onderzoeksintensiteit = matig). De categorieën slecht en redelijk worden dus niet ingevuld.

klasse	definitie
goed	2 bezoeken aan het gebied gebracht
redelijk	n.v.t.
matig	1 bezoek aan het gebied gebracht
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Overige ongewervelden

Deze groep is een bundeling van zes verschillende soortgroepen met beleidsrelevante soorten (de Habitatrictlijn, de Flora- en faunawet en de Rode Lijst). Het gaat om: bijen, kevers, mieren, bloedzuigers en mollusken van de Habitatrictlijn. Omdat het groepen betreft met een ver uiteenlopende biologie en ecologie zijn de methoden en perioden van waarnemen en gegevens verzamelen niet eenduidig. Bovendien betreft het hier gepresenteerde bestand een opsomming van deze verschillende groepen. Daardoor kan een indicatie voor de bepaling van de volledigheid niet gegeven worden.

Zeeorganismen

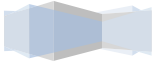
De groep van zeeorganismen is erg divers. Voor deze soortgroep is nog geen systematiek uitgewerkt om onderzoeksvolledigheid te bepalen. Er zijn echter wel vaste duiklocaties langs de kust die frequent worden onderzocht door waarnemers van ANEMOON. Voor deze locaties wordt aangenomen dat ze goed zijn onderzocht.

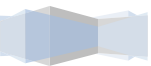
klasse	definitie
goed	vaste duiklocaties ANEMOON
redelijk	n.v.t.
matig	n.v.t.
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

tekstversie d.d. 24 augustus 2010

BIJLAGE 3A FOTO'S VAN DEELGEBIED SCHOUTENKAMP

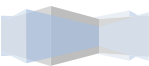

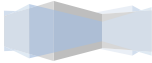
BIJLAGE 3B FOTO'S VAN DEELGEBIED JULIANASCHOOL

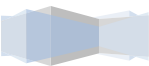

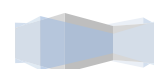
BIJLAGE 3C FOTO'S VAN DEELGEBIED DE BEEMDHOF

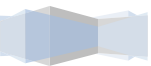

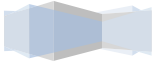
BIJLAGE 3D FOTO'S VAN DEELGEBIED LIEFKENSHOEK

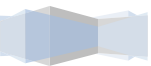

BIJLAGE 3E FOTO'S VAN DEELGEBIED HAAFAKKERS

BIJLAGE 3F FOTO'S VAN DEELGEBIED DE KLIMBOOM

